

MARIN GAZAROVIĆ: MURAT GUSAR

Razgovaranje morsko

Venecija, 1623.

Integralni tekst priredio Hrvoje Morović.

Svršetak

ČIN ČETVRTI

GOVOR PARVI

Murat sam:

Pokle lip obraz nje mi je poraz
Da u plamenu gorim ogn'jenu,
Mutan njeje pogled kâ meni izpravlja
Dajuć mi gorku zled sardito odpravlja.
133 Barzo ja pojдох, sluge dol ojдох
Na darvu u moru, ja sam u goru.
Ovd' sam za izriti govoreć bolest mu,
Ter se izboliti ja Murat na samu.
Dojde na zapad blaženstvo sfe sad,
Uzajдох gori, jer me jad mori.
Ajmeh, plačni on dan, kad me tišće vitar
Ruži na njeje stan, zarobit ju hitar.
Vele t' se oholjah kada nju ujah,
Padoh u žalost, ujam nje mladost.
Razkrijem sad život sa plačem dažjevim,
Jama me martvi pot, da ja kopnim sasfim.

Mnjah da ć' ona stvar bit kuću za dar
 Dat gospodinu Kralju u istinu;
 Da će stavit mene u korist, hfalu i čast,
 Viteze poštene, dat blaga na oblast.
 Ja ti ujat bih od nje kad ne mnjih,
 I njoj sam podan, toj viju ja san;
 Robinju ja hranit moju mnjah uprav,
 Da gorka učinit slugu me hti ljubav.
 Pod kim vladan'jem plačnu sam stan'jem,
 Od sfuda mučen, smarti odlučen.
 Hrana od žalosti, sfarha od plakan'ja,
 Smart nikom ne prosti, nju samo čekam ja.
 Misliš, Murate, ljubit tko za te
 Ništa ne haje, tko t' žalost daje.
 Murate, dobro sliš', hotij prociniti,
 Pri kruhu ti misliš od glada umriti.
 134 Kod vod' od žaje, kâ misal tâ je,
 Lič' tvoje suze, odvež' tve uze.
 Tvoja ti tišina brani ča želiš ti
 I duša ne smina tom bolju boliti.
 Odvarz' boljen'je i toj strašen'je,
 Veće ne pristaj, sarcu moć podaj.
 Tebi ne pristoji tišina tolika,
 Tebi se dostoji taj srića velika,
 Kad vlase daje, ujmi ju, tva je.
 Kad Ruža neće, tva sminost se će;
 Jaklji ćeš ti biti, arvati se neće,
 A to ćeš viditi, sminan s' učin' veće.
 Ženu kad moliš, tada ju oholiš,
 Kad kažeš ti psošt, tad ona milost.
 Žena biži kada, čineć se sakriti,
 Ona želi tada tot vijena biti.
 Dakle, hod' tamo, smino hod' samo,
 Nebu t' je milo, čin' tvoje dilo.
 Nu, Murate, stani! Kamo greš nesfistan?
 Kako se to smami, ne barzi nudi stan.
 Nose te kamo noge tve samo,
 Za željom hodeć, slipa kâ j' odveć.
 Pomisli, dilo kô hoćeš učiniti,
 Izit hoće kako? Žalostan ć' pak biti.
 Platja ljuvena Ljubav je verna
 I tako voće tko vazet hoće
 Njih volji protiva koji toj poside,
 Ljubav ta n' uživa, ti pravo ne vide
 135 Za ljubav neće, mene s' odmeće,
 Sile ni triba, ja sam izgiba.

Ni dakle, slatkost kû od one ć' imiti,
 Nego žalost sfaku ča od nje ufaš ti.
 On kraljev obraz daje mi poraz,
 Ne smim siliti, hoteć skriviti,
 I mneć uživati bojim bolest doteć,
 I žalostan stati, ča ću ovako steć.
 Nu ča govorim? Samo se morim!
 Ča ću diliti, kako živiti?
 Sfituj me, ljubavi, ča ću učiniti,
 Nu mi barzo pravi, reci mi molim te.
 Već neću živit, ni tebe slidit,
 Uzrok ćeš biti od moga zla ti.
 Učin' milostivu, joh, nju protif meni,
 Na pomoć te zovu, jer mi već žitka nî.
 Joh, trudi moji, more me koji!
 Kakov sam, vijte. Nu, jur dospijte.
 Ostav'te uda ova, molim, za istinu,
 Da budu takova. Neka jur počinu!

GOVOR DRUGI

Cvitko i Murat.

(Cvitko:)

Mučne duše, ke stojite
 U vlakah dol', gdi blidite,
 Kol Heronta zlovoljnoga,
 Mučene ste vi od koga,
 136 Nu, gledajte sarce moje,
 Mučeno je veće koje,
 Neg s' u tmîni vi bolite,
 Ovo sami toj vidite.

Mu.:

Vidi l' tko na sfiti bolnijega muža,
 Ne hteć se smiliti na me, jaoh, Ruža?

Cv.:

Opet čuju ovd' slaviti
 Ružino ime i zvoniti.
 Ojmeh, kō se naslajuje
 Prizivat ju, mene truje.
 Na oblišť/v/u vidit je jak,
 Pogleda me kako junak.
 Poznajem ga, čini mi se,
 Pr/em/ ako kipom vara mi se.

Mu.:

Odkriven sam, nî lik. Život mi nič preda!
Ono onde čovik, ki me zlo pogleda.
Sad dojt ovd', to je stvar malo o tom da mišljah,
Ono je, znaj, ribar, s Ružom koga ujah.
More požarło ako s inimi je njega,
Ovde dojde kako? Mišljen sam varh toga.
Ajmeh, čuju gdi led po kostih mi teče,
Gledajuć on pogled sardit kad izteče.

Cv.:

Na oblištvu i na haljah
Ovo j'oni, koga željah,
Gusar, koji Ružu uhati,
Uzrok boli mē na sfiti.
Kâ ga srića ovda vodi,
Kako li sam ovda hodi?
137 Ne kasni već, vrime je sad
Osvetit se, ovde je kad.
Od nagarde kû očiti,
Kad me s Ružom mom uhati.
Al ćeš Ružu ti imati,
Al ćeš s slavom ovd' ostati!

Mu.:

On je u istinu od saržbe blidi vas,
Poznal me je, scinu, reži kakono pas.
Meni gre protif s oštrom trozubicom,
Činit ću da nî žif s ovom kordešicom!

Cv.:

Aj, morski gusaru, lupežu očiti,
Rit ću ti, ne maru: Cvitko sam, da znaš ti!
Od mača morskoga mneć da sam poginu,
Sužnja s' darža koga. Poznajješ me, scinu!
Ovo vidiš, živ sam, pun saržbe i jada,
Karv prolit spravan sam s tobom ovde sada
I dušu pustiti, kako ć' vidit sada,
Z' osvetu učiniti. Nebo te tot poda.
Ča si od divice Ruže učinio,
Od moje dušice, jes' ju ucinio?
Al je jošće s tobom? Nu mi ju povrati,
Al zaminu sobom sada ćeš podati!

Mu.:

Ribarino selski! Sminan si psovati
Gospodina, sad ki činit će te znati
Sminost zalu tvoju. Ne maru za život,
Ni dušu ovu moju pustit kol tebe tot.

(Vazet mu ć' ufan'je, njim ću se rugati),
U moru je stan'je one, ku pitaš ti.
138 Po dnu mora ribe jur ju su izile,
Ruža tako izgibe od morske od sile.
Već ju neć' viditi, od nje već ne ufaj,
Hotih ti ja riti i donit zal glas taj.

Cv.:

Meni umire, ajmeh, ov' glas,
Izgubivši sfu moju slas,
Da, i ti ćeš tot otiti,
Kako hoćeš sad viditi,
Buduć ubil dušu moju,
Već ner sebe ljubljah koju.
Trozubice, nu, s' osfeti,
Vazmi udorac smartni ov ti!

Mu.:

Ovo me s' ubia! Ajmeh, ovo umirem!
Gdi mi si, Alia i Kurta? Ovo mrem!
Nu, barzo tecite, priatelji i sluge,
Ter me pomozite pria smartne tuge!
Bolest osfetite i gospodara smart,
Nu, barzo tecite, hodite psinu start!

Cv.:

Izdaice, nu, ne viči,
Zaludu su plačne riči.
Sada ć' ovde na smart pojti,
Meu osine sad ćeš projti.
Pokoru ćeš sada činit
Od zlih dili, ke hti učinit.
Posfetljuju Ruži dušu,
Kû vazimlju ovomu psu.

139

GOVOR TREĆI

Ilia, Murat, Cvitko

Il.:
Oh, oh, ćajtko, ča to činiš,
Platja se zlo, al ne sciniš?

Mu.:
O ribare milostivi,
Tako te Bog dugo živi!
Zauzdaj ruku ti ovomu.
Želim pravit tebi istomu

Pria neg me smart umori,
Srića stvari koje tvori.
Milostif ćeš na me biti,
Sam ćeš, starče, toj viditi.

Il.:
Oružje stav' doli tvoje,
Htiti dat smart njemu, to je
Tvardost sarca, viruj mi ti,

Ne moguće se on braniti.
Dvigni oružje gori sade,
Njega ubit ni tot pravde.

Cv.:

Drag Ilija, nemoj braniti,
Na smart njega sfega izraniti,
Lupežinu zloga ovoga,
Uzrok ko je od zla moga.

Il.:

Slišimo ga, pak ćeš dvorit
Varh osfete, kû ćeš stvorit.
Nu, pri' pravi ča misliš ti,
Lipo hotij sfe izriti.

140

Mu.:

Srića moja ljuta kada
Dov/e/de me ovde sada
Prez ufan'ja ljubljjenika,
Da mi rana nima lika,
Od priatelj' daleč i slug'
Uhitit smart, punu sfih tug;
A u cvitu zelenih lit.
Sliš' me samo, to ću molit,
Taja/t/ neću t' stvari praviti
A od mene, kako ć' sam vit.
Sarce meni toj daje kad,
Za istinu daržim jih sad.
Duh govori, meni pari,
Da ti pravim sfe ja stvari.
Kako pravi sin želim znat,
Bit u Visu ovd' pokopan.

Il.:

Čuju u sarcu niku žalost,
D' imam na te velu mišost,
Kâ mi toči, joh, silom plač,
Videć bolna ja tebe tač
U sarce ću ja staviti,
Ča će meni on praviti.

Cv.:

Na osfetu, nut ovo se,
Ov odpire ter kako se?

Mu.:

Murat, Gusar iz Afrike,
Sfim junakom ki bi dike,

Sin u sfemu pravi morski,
Daržaše u strah sfu zemlju ki
141 Arbaniju, Dalmatiju,
Ciciliu, Kalabriu,
Rimske kralje i Puljiške,
Garške zemlje i Latinske,
Toke oce ki oplaka,
Robeć dicu, ljudi i sfaka
Loveć, žeguć toka driva,
Blaga vela s kih uživa.

Il.:

Oh nesrićna uspomena,
Od početka, joh, paklena!

Mu.:

S dvimi darvi on ne lineć,
Glasnovite stvari čineć,
Vrimenit on jur budući,
Težak život imajući,
U Aržeru hti počinut,
Kako starost već poče čut.
Sfoje misto, gnizdo tokoj,
U mladosti biš' ujal koj,
S mukom, s trudom doteče kē
S karvju kupil biše Nike,
Tot jih htiše uživati
I pod starost vesel stati.
Da, zač čovik jednu mini,
A drugu Bog veli čini,
Na smart se tuj on razboli
N' ufajuć lik smartnoj boli.
Videć k sfarsi došal da je,
Pustit dušu Božja kâ je,
142 Zemlji tilo ostaviti,
Kraj postelje jak siditi,
Poče plakat uzdišući,
Smartnu ranu on čujući.
Riči reče smartnim glasom,
Kako znajuć ča će bit on.

Cv.:

Iliu mute riči one,
S strahom sliši kadi zvone.

Mu.:

Reče, vidiš na obrazu,
Koji ovo blid ja kažu,

Pridobije da me jur smart,
 Mlobna uda ka hoće start.
 Malo vrime ja ću uživat
 Sfitlost sunca, ka će sivat,
 Visok kretnik jer me zove,
 Slava lišca gdi ga slove,
 Vratiti odkud nigda neću.
 Zatoj riči ove reć ću:
 Ljubil sam te za života,
 I smart kad sad snagu mota,
 Zatoj želim tebi odkriti,
 Pri neg zaspim vikoviti,
 Stvari toke pokrivene,
 Nahodiš se kako u mene.
 Nukati te tolikoj ja,
 Tratit lita živeć koja,
 Razdiljenu po momemu
 Tih život živ' ti u sfemu.
 143 Sřićni život tirajući,
 Nek' kako ja ufajući.
 Veći bilig od ljubavi
 Ne mog' odkrit, sinko pravi.
 Bogatstvo mē i mē blago
 Kō mi e bilo toko drago,
 Tebi ostavljam, dite moje,
 Sfe darijem ja ti koje.
 Nimam stvari draže od tebe,
 Ter ću t' riti ja od sebe.
 Prem da sinkom tebe zovu,
 Nis' pravi sin, sliš' rič ovu.
 Babil sam te i odhranil,
 Odkrivam ti, toj ne mani,
 Pokriveno ča daržah ja
 Do smartnega ovo kraja.
 Visok uzrok mene sili
 Pravit ovo, sinko mili.
 Milostivo zdravje želim,
 Sliši i pazi što ti velim.

Il.:

Štogod veće tebe slišam
 Reste milost, strašan već sam.
 Na sfarhu ov strah ki mi je tok,
 Boju od plača bude uzrok.

Cv.:

Ksini nemil lipo kako?
 Viruje mu Ilia kō?

Mu.:

More ovo prohodeći,
 Nikoliko ovd' hodeći
 144 S oružani darvi naši,
 Sfake kraje obašavši,
 Ne bihomo još dotekli
 Mi lov, ki bihomo rekli,
 Na sfarhu ja na Vis dojdoh,
 Sam s vitezi sfuda projdoh,
 Kad ribari nastojahu,
 Posfethyljenu kō činjahu
 U njih templi popi njihi,
 Sfi unutra stahu tihi.
 Obajdoše sfud okolo
 Ti junaci naokolo;
 Dosta blaga oni odniše,
 Troje dice uhitše,
 Mlada u sfitku zamotana
 Najdoš' oni u srid dana,
 U drugom mladca i mladicu,
 Sfu mlajahu tuj dićicu.
 Ona od mlika, on hojaše,
 Prem nogami postupaše.
 Slični bihu jedan s družim,
 Bratja bihu, isto daržim.

Il.:

Me nesriće spominjan'je
 Zove plakat moje stan'je.

Cv.:

Reste meni saržba slišec,
 Da, prodalja život videć!

Mu.:

Vesel ti bih uhitivši,
 Tuj dićicu ja vidivši.
 145 Jidra otvorih Valone put,
 Tot čagodi za moć čut⁶⁴
 I najt dojku, mliko dâ kâ
 Toj dićici kâ nejaka
 Još jizbinu bihu jisti,
 Mali buduć i prez sfisti.
 Sladak vitar nam puhaše,
 Tiho od nas sfak jidraše.
 Hfar na livo ostavaše,
 A Karkar se naziraše,

Smuti vitar naš put pravi,
 Siver puhat tuj se stavi.
 Dva dni ù moru ja daržeći
 Naša darva, kraj ne hteći
 Nepriatelj' naših taknut,
 Da, od mora ja bih mahnut.
 Tot dičica smart zovihu,
 Sisat mliko ki želihu.
 Plačuć s njimi h Pulji dojdoh,
 Dva na kraju tote ojdoh,
 Za ne vidit život dospit
 Njih plačući, pri njih ne bit.
 Pisah knjigu tot ne marih,
 U koj knjizi tej riči rih:
 Na Visu se porodiše
 Ova dica, zatoj piše
 Murat ovoj, ki jih darže,
 Pak na žalo ovde varže.
 146 Ti, ki projdeš greb jim podaj,
 Tako tebi Bog dobro daj!
 Da, on koji veći biše,
 Koji jure sfe jidiše.
 Povedoh ga doma samnom
 I hranih ga mojom hranom,
 A zač odkrih tot u njemu
 Velik razum ja u sfemu.
 Prem mlajahan da on biše,
 U kriposti, znaj, cvatiše.
 Nikomur ga ne htih dati,
 Ni za blago ja podati.
 Kako sina njega hranih,
 Prem gusujuć da ga odnih.
 Plemenito učih njega
 Gospodovat ja od sfega.
 Oni ditić ti si bio,
 Sfe sam tebi ja odkrio!
 Pravo tebi sfaka pravljam,
 Sfe ti blago ja ostavljam.
 Od kad sasfim veće zaspim,
 Sinko dragi, ovako učim:
 Roditelje poj' najd' tvoje,
 Ovo odkrih tebi koje.
 I te riči govoreći,
 Ne može mi ino reći,
 Tere ga smart tuj dostiže,
 Koje nitko ne odbiže.

147 I zamuknu tuj za vika,
 Niti najde tomu lika.
 Rad bih, jaoh, jošće reći,
 Ostavljam ja dio veći,
 Glas bo meni pomanjkava,
 Smart me mori, jaoh, prava.

Il.:

Ajmeh, sinko, ajmeh, jaoh,
 Sinko, tebe ovo najdoh,
 I našavši gubin tebe
 Ter mi ovo život zebe.
 Nesrića mi sina daje,
 Udilj ista prem skončaje!
 Čemu te ja hotih najti
 Iz života kad ć' izajti.
 Nesrićniji ni mē nitko.
 Zač mene smart ne ugasi,
 Pri' nego te vidim pavši;
 Za me zlobi pedipsati
 Odlukom mi hti ovo dati.
 Otot vidim u jedan čas
 Sina i hćer ja smart danas,
 Da, mu ne mog' pomoć dati,
 Videći ga ovd' skončati.
 Ojmeh, sinko, ojmeh, hćerce,
 Ojmeh, sinci! Ča mi reče!

Cv.:

Ilijn e ter ovo sin,
 Tlapi l' ovo ništo, mislin?
 148 Kako slip bih i gluh kako,
 Ne poznav' te, dragi sinko,
 Po obrazu tvemu lipu,
 Narešenu, tokoj lipu.
 Zimorade, kad te vidih,
 S tobom najpri kad besidih,
 Onu misal, kad te vidih,
 U sarcu men koju imih,
 Imaše me uviriti
 Da s' Zimorad pravi sin ti.
 Ditićkom te ja izgubih,
 Jur naresla sad te vidih,
 Za bit sfidok smarti tvoje,
 Čačko nebog tvoj ovo je.
 Cvitko, Cvitko! Karv mŭ proli,
 Tom se dilu ti oholi.

Karv je moja, ča 'vo vidiš,
U obrazu ti ne blidiš,
Ni se boliš od zla moga,
Niti suziš ti rad toga,
Suha t' lica ja videći
I vesela tote steći.

Cv.:

Da bi ti znal mû nesriću,
U mem sarcu koju ćutću,⁶⁵
Nebi tako govorio,
Ni mē sarce, joh, vridio.
Ovoga ja, znaj, pridobih,
Kako sina tvoga n' ubih,
149 Nego kako protivnika,
Koji mi zla čini sfaka.
Tisnu mene bolest na toj,
Moje Ruže smart on bi koj.
Prez sarca sam i prez duše,
Ne omrazil nikomu se.
Prem da dihću i govorim,
Kako slišiš glas da tvorim,
On mi vase dobro sfako,
Zatoj ranih njega tako.

Il.:

Pokrit ne mož' pasje dilo,
Kô j' u sarcu tvemu bilo.
Njega halje za obući
Hti ga s' ubit tere sfući,
Resiti se pak po Visu,
A ja, starac, da uzdišu.
Neka t' hfala dojde na stan,
Hfaleći se sfud radostan,
Za vazet mu srebro i zlatno,
Ubi ga ti, Cvitko, zato;
Ne, kako diš, za osfetu,
Neg napunit tu želju tvu.
Da, čemu već ovd' besidim,
Draga sinka ča ne vidim
Je li jošće u životu.
Drag moj sinko, jes' živ totu?
Da ti sproved dužni podam
I u grobu najzadnji stan.
150 A vi, moje drage sluge,
Odnosite dil mē tuge,
Dragi zaklad ki vidite
K meni na stan ponesite!

Za vami ću ja hoditi,
Mû nesriću za viditi.

GOVOR ČETVARTI

Cvitko sam:

Mnom se rugaš ti, nesričo,
Tere slačaš mene padat
Iz žalosti a u hidu,
Od sfakih tug' sfita pičo.
Hoć da poznam, da mi ć' ti
dat,
Nigda u dobru da ne sidu.
Grabljivega ka lupeža
Tisnu k meni, kad uživah
Ja blaženstvo, ote mi, kad
Mû Ružicu meni veza,
Kad u slasti ja pribivah,
Ne prista, joh, na žalost tad.
Nego nebo, more i vitar
Oružaješ na mû šćetu,
U skut smarti, joh, vodeći
Kaješ udilj ti na tuj stvar,
Daješ život na spazan tuj,
Na mē muke nastojeći.
151 Paseš opet protif meni,
Nosiš m' onde, da dobiju
Ki je uzrok mē žalosti,
Da ga sfuku od porani,
Na jedini da ga ubiju
I da osfetim Ruže psosti.
Ti odkriješ staru kraju
Privarnika da me sumnje,
Za lupeštvo da ga ranih,
Cvilit da već ne pristaju,
Sfi me veće lupežom mnje,
Prez zakon'je jer obranih.
Ča t' ostaje učiniti,
Neg mi vazet život ovi.
Sfako zlo sam na sfit kušal,
Činila me s' sfe viditi,
Sfu zlu sriću, sfe otrovi,
U boli stat nisam pristal.
Ni ova se neć' smiriti,
Jošće psosti i zla spravljaš,

Ne hteć mene martva učinit,
 Smart je sfarha sfe bolesti,
 Kad me dospit ti ne stavljaš,
 Ja ću s' ubit. Htjij procinit!
 Ča ti nećeš ja ću opravit
 Ovom rukom ter ću odkinut
 Ovi konac od života.
 Želju ćeš ti tako ostavit,

152 Koju imaš videć sahnut
 Ovi život u tonota.
 Umarla je Ruža moja,
 Nepriatelj umro gusar,
 I ja hoću sad umriti,
 Ružu združit ja ću, koja
 Čeka mene, vesela stvar,
 I po smarti nju viditi.

A sada vi, zimski dani,
 Ki u noćnih tminah jeste,
 Pustite te strašne spile,
 Doj'te k meni, jer u scini
 Daržat vas ću i sažež'te
 Na sfitlu ogn'ju vaše strile
 Ter mi parsi užežite,
 Dones'te još strašne zmaje
 S velom sarčom i čemerom,
 Jida mene napunite,
 Marzak žitak meni da je
 Sfom mladostju ovom mojom.
 Silne budu da mē ruke
 Ovo bidno meso derat,
 Na tisuć dil na oganj metat,
 I kad duša mǎ iz muke
 Ovih tamnic krila sterat
 Ter u tminah dol' bude stat,
 U kraljevstvu jake smarti,
 U duhu ću s' sfami dojti,

153 Pomoć mutit na ovi sfit
 Za blaženstva tokoj tarti,
 Budeć oganj činit pojti,
 Tko u vesel'ju bude živit.
 Paleć mire i pokrove
 Od oholih kralji i gospod,
 Čineh jide smartne, zale
 Za moriti ljudi ove,
 Sfihi njih dobrom čineć odhod,
 Moreć srićne sfe ostale.

Zaludu vas molil nisam,
 Po životu, čuju, grete,
 Budite iskre jur po udi.
 Čuju zmaje koporat sam,
 Ruke moje da vazmete,
 Gvozdje oštro riž'te sfudi.
 Po mom kipu ter hodite
 Ovo gvozdje, s pomoću kō
 Od ovih ruk', parsi probi,
 Karvavo je toj vidite.
 Ranih njega sfaršno jako,
 Moja jakost njega dobi.
 Nu onako sarce rani
 S istom saržbom, kako i
 njemu
 Smart jur podaj bidnu meni.
 Dilo učinit toj ne stani,
 Podaj pokoj sarcu memu,
 Umor' život ov tužbeni.

154 Naslonjeno t' gvozdje stoji,
 Protif sarcu čini dilo,
 Trozubice kō s' naučno.
 Ne čin' život već da znoji,
 Umori ga jure milo.
 To t' učinit ne bud' mučno.

GOVOR PETI

Pastarc i Cvitko

Past.:

Biži, Cvitko, biž', nebore,
 Grede zgara sila toka,
 Biži s sfega, din, otoka,
 Ako moreš prilet' more!

Cv.:

Tiraš mene tužna tako,
 Zoveš na big tolikoje,
 Ne more mi zlo dojt, kō je
 Gore nego stat ovako.
 Smart ja išću sfak čas sfuda.
 Pravi meni, koji zakon
 Na smart daje taj napokon,
 Nu mi pravi toga suda.

Past.:

Nu, ne išči tej tančine,
Ner biž' k moru u kigod brod,
Al se hran' u spilu kugod,
Dočin ova triska mine.

Cv.:

Ludo moliš, prosiš zaman,
Povoljan sam jer umriti.
155 Zatoj hotij ti podniti
Sud učinjen današnji dan.

Past.:

Zakon j' ovde sfakon znani,
Inostranac ako koji,
Ki u Visu ovde stoji,
Mišćanina koga rani,
Kak ovo ti u ovi dan,
Na smart j' udilj osujen on.
To je Viški stari zakon,
Zatoj biži, sakrij se bidan.

Malo pria gor budući,
Sfete molba gdi činjahu,
Iliu tot sfi gledahu,
Vićuć, plaćuć i suzeći.

Rad ubojstva teb' osvadi
Viškom sudcu gospodinu,
Koji je sad u istinu,

S zakonom sfej koji hodi,
Ki dvornikom i lovčarom
Zapovidi da te uhite,
U tamnicu da stavi te,

Tja u niku tminu staru,
Za od tebe učiniti

Ča no zakon njih govori.
Zatoj dojdoh ja od zgori
Tebe gdigod za hraniti.

Budi hfala Nebu gori,
Na vrime tuj da te najdoh

156 I da doli barzo sajдох
I da t' pravih take stvari.

Zato tiraj iz pameti
I iz sarca sfe zle misli,
Shraniti se tere misli,

Moj drag sinko, čuješ li ti?
Jere tako smart želiti,
Kad joj možeš ubignuti,
Nepriatelj tvoj jesi ti,
I od Boga se j' diliti.

Hodi samnom, ja t' običam
Izeti te iz žalosti,
Hodi samnom, Cvitko, sliš' ti!
Ne stoj veće tuj nesrićam!

Cv.:

Toliška, znaš, rekoh tebi,
Da ne hoću već živiti,
Nu tko zakon taj staviti
Hoti da reć zabil ne bi.

Past.:

Ojmeh, biži, jaoh, bigaj,
Jer će sada kod nas biti
Koji te će uhititi.
Nu, put nogam barzo ti daj!

Cv.:

Kako budeš već moliti,
Pravljam t' ovo do istine,
Umriti jer nimam scine,
Glušit ću se, prav' mi toj ti.

Past.:

Kralj dobri Agron učini toj,
I kraljica toj obsluži,
157 Tin zakonom jošće služi
Viški sudac, pravda tokoj.

Prem da oni svi umriše,
Gradi da se razoriše
I gospodstvo d' izgubiše,
Tej zakone obslužiše.

I puk hoće da s' obsluži
Taki zakon sfej od tada.
Taj će činit tebi sada,
Biži, pak se ti ne tuži!

Zaludu je već bižati,
Lovčari su ovo kod nas.
Aj nesrićni Cvitko danas,
Rad bih te ne poznavati.

GOVOR ŠESTI

Lovčari, Pastarc, Cvitko.

Lov.:

Vi zločinca vidite li,
Da ne ubigne sfi nastojte!
Nu, s te strane vi dva poj'te,
Darž'te dobro, sfi veseli!

Past.:

Divje gredu oni kako
Za naskočit brižna Cvitka.
158 Darhću u meni, jaoh sfaka,
K njemu gredu, vidim, jako.

Cv.:

Nu, junaci, stan'te vi sad
Znam da grete mene uhitit,
Hotijte me pria slišit,
Dvi riči /ć/u⁶⁶ samo rit sad.
Molim, vezat moje ruke
Ne hotijte, ni me vodit
Jak zločinca, nego ubit
Ovd', molim vas, vi prez
muke,

Meu gorami u skrovitu,
Al dopus'te, vam ne kriju,
Mojom rukom da s' ubiju,
Dopus'te mi, molim, stvar tu.

Čin g/o/voru ovdeka s njim,
Obostran'te okol njega,
Učiniti neću tega,
Ubiti te, znaj, da ne smim.

Zapovida jer Sudac nam,
Dovedemo da te živa,
Nitko neće da s' ubiva
Sfojom rukom sebe, a sam,
Zašto gubi čast i život.

Zatoj, brate, utazi se,
S nami pravdi uputi se,
Ne pomišljaj ino već tot.

Viruj meni, jer je kripost
Tarpiti zlo dostojiš kō,
159 Smartnu s' ranu dao ako,
Pravda nima na te milost.

Cv.:

U pustoši neće nitko,
Toj učiniv vas viditi,
Niti é' ovde tko iziti,
Učin'te toj sfakojako.

Lov.:

Pasta/r/c j' onde sfejze bia.
Jesu otoci, nebo i zemlja
Dilo sfade, ko činim ja,
Kako da bi vas sfit bia.
Pastarca ću mučat činit.
Kami, zemlju i nebo zgar
Ne osfadi nigdar tuj stvar,
Dragi brate, htij procinit.

Lov.:

Ni zdrav taj sfit ča govoriš,
Prem da muči Pastarc stari,
Mramor sfadi take stvari,
Sfadi zemlja ča ti tvoriš.
I odkrijju ča no mniš ti,
Sakriveno pri sfakomu,
Ne govore prem da o tomu,
Bilizi će toj odkriti.
Koko nebo zvizd' gor' ima,
Toko jazik koji sfade,
Potanko gre pravda sfude,
Nesrićan bih pak sasfima.

Cv.:

Uhitite, vež'te ruke,
Vod'te, gdi ću muku primat,
160 Neću vam se ja otimat,
Poslušno grem na te muke.

Past.:

Cvitka bidna uhitise,
Hitro vode na smart njega.
Sam je Cvitko kriv od tega
Da ga na smart osudiše.
Cvitko, Cvitko, ljubaf tvoja
I nemoćna tvoja misal,
S tih si dviu na smart išal,
Uzrok si ti plača moga.

GOVOR SEDMI

Stana i Pastar.

Sta.:

Može li biti da neću najti
Cvitka mojega gdigod izajti.
Izkala ga sam u polju, u gori,
Na kraju mora, ovd' meu bori.
Ne mogoh vidit nigdire njega,
Sakrio se je, gredem rad⁶⁷ tega.
Barž je s Anjeli na nebo išal,
Pod platnom ljudskim jer j' Anjel prišal.

Past.:

Stane, ma hčerce, govoriš ča to?
Ja ti ću pravit, ča se ovd' zgovi.

Sta.:

161 Čačko moj dragi, ča zoveš plačno,
Čelo tve vedro vidim t' oblačno.
Ča me prizivaš, već me ne mori,
Čagodire je, barzo govori!

Past.:

Cvitka ja prijah u kuću, koga
Kakono sinka daržah ja moga,
Ilija sfadi za uboicu.
Lovci ga ujaše staviv uzicu
Na njega ruke, sad ovd' dojdoše,
Ovde ga ujaše i povedoše,
Ter odvedoše, reću t' rič pravu,
I osudiše usići glavu.

Sta.:

Ajmeh, moj dobri čačko i dragi!

Past.:

Ojmeh, ča ti je, ča je tvôj snagi,
Koja nenada zgodi se tebi,
Koja te muti. Ne stoj o sebi,
Podpri na mišca mâ tvoju ruku
Da se ne padeš, vidim ti muku.
Ovde počini, odahni tokoj,
Hčerce mâ draga, na nogah ne stoj.

Sta.:

Ah!

Past.:

Ča, hčerce, uzdišeš? Mojoj bolesti
Tuge, joh, daješ, al mi smart jes' ti.

St.:

Ajmeh si, gdi sam?

Pa.:

Hčerce, ča taščiš?
Koja te boles vazimlje, al' spiš?

Sta.:

Drag éačko, umiru.

Pa.:

Nu, ča te mori?

Sta.:

Tugu na sarceu ne znam tko stvori.

Past.:

Sed' ovd' na kami tere počini,
Jeda t' ta tuga, mâ herce, mini.
162 Ov zgajaj tokoj, uzdas' ovi,
K' iz parsih gredu kako otrovi
Stančici mojoj, ti zlamenuju
Lju/v/eno sarce, tako ja suju.
Ljubav u Cvitka stoji goreći,
Zato, kada joj ja hotih reći
Nesriću njega, koja mu pride,
Kako toj začu, van sebe ide.
Nesričo vela, sfud me hoć' stignut,
Ne bi ti dosta sinka mi dvignut,
Da, hoti jošće, ovo daržim sad,
Dvignut jedini, moju hčer, zaklad.
Razum, ki nikad ne sagrašuje,
Koj je sfim otac, mene sfituje.
Od njeje dilit za sad se neću,
Da ja ne najdu nesriću veću.
Grem ju povesti domome na stan,
Sfuka/v/ staviti ju⁶⁸ i na nastran,
Stražu joj čineć u kući ja sam,
Dočim nje misli bolje izaznam,
Ter čineć hodit Stanku prez straže.
Moglo bi biti otuo prez laže,
Da protif sebi misal joj dojde,
Vazet sebi čast, život da ojde,
Jer prez ufan'ja jedan ljubljenik
Prez pameti e, kako smušenik.

- Dvigni se, hčerce, doma hodimo,
Stani se gori, ruku daj simo!
163 Jer za tve zdravje sfe ću učinit,
Butorku ću zvat, toj htij procinit,
I onu s polja, sfe likarice
I Skvarcavelu,⁶⁹ babu od dice.

Sta.:

Ne mog' na nogah vel umorena,
Joh, jedva hoju, sfa san izbjena!

Past.:

Na ovu ruku nu se napiraj,
Doj' ćemo doma na sfarhu, toj znaj.
Vele t' je moje nesrićno stan'je,
Kad mnjah imat šćap za mē vladan'je,
Za moj život sada pod starost
Nju ja uzdaržim, nimajuć jakost.

GOVOR OSMI

Kurta i Čiesera.

Kur.:

O, straše visoci, ki mutiš misal mŭ,
Da iztargah oči na obrazu memu.
Zgubljen'je j' istino i barž smart tokoje
U isto ni ino, to su tuge moje,
Zaman ga izkah sfud, ugaslo j' ufan'je,
Izkat ga nimam kud, poginuo on je.
Sfituj, priatelju: Ča ćemo učiniti
Za najti ga, velju. Čiesera, ča diš ti?

Č.:

- Mâ misal leteća i mutna je vele
Rad tug', ke čuju ja sarce da su spele
Sa gustimi misli, ke ne mogu prosjat,
Ke su ù pamet prišli, ne znam koje se jat.
164 Tmini jer oblaci od straha dohode,
Strasimi jer jaci kroz pamet prohode.
Jedan me sfituje: Gospodine, čekaj,
Neka viru čuje našu gospodin taj,
Ki će se vratiti. Drugi di: biž h kraju,
Zlo će t' ko god priti, taki ti glas daju!
Ini di; oružaj gvozdjem parsi tvarde
I saržbu sarcu daj, oružaj se sade,
Po malu otoku s pomnjon ga išći poj',

Provarz' kuću sfaku i njih tempal tokoj,
Dočim god se najde ili martav il živ.
Ako ko izajde, posič', rec' da je kriv,
Prez duše ako ga najdemo gdi godi,
Ubijmo sfakoga gdi se tko nahodi,
Al onde pri njemu zajedno umrimo,
Neka viru isto mu pravu zahranimo;
Al zaklat kol njega Ružu u oni čas,
Oda zla našega koja je uzrok vas,
Pak poteć po kraju tere uhititi,
Koga godi staju ondeka ubiti,
Nemilost kažući varhu onih pasmin,
Sfakoga bijući, bud' otac, budi sin.
Mutna se pamet mâ bije čuješ kako?
Sad ufan'je ima, sad se boji jako.
Nit znam kud se prignut. Oberi ča ćeš ti,
Hotij ti sad stignut ča ćeš i vazeti.

Kur.:

Hfalil bih čekati, kad bih zrak ufan'ja
Imao i ovd' stati, a ne još pojti tja,
165 N' ubijat divojku pravednu, prez griha,
Nit sić čeljad toku (to mi je do smiha),
Pojt ga još izkati s oružjem, hfalim toj,
I za nj se arvati, dobar je odluk koj.

Ć.:

Meu ostali misli to je pravednije,
Bismo l' doli išli, gdi naše drivo je,
I odkrit ostalim sfaku misal našu?
Kurta, ja toj hfalim, daržim doli da su.
Tko ne htit zagarlit pomišljaj tuj našu,
Slatkimi tribuje it, rec' junaci da su.
Za uzrok tako prav sfak će život stavit,
Tako nam Murat zdrav, i hti/t/ se proslavit.
Hod'mo, pri' nego noć čarnu sfitu obuče,
Dat mu gdigod pomoć, i pri' neg ju sfuče
S iztoka zorica, ka sunce van vodi,
Kakono ružica jutron kad izhodi.

Kur.:

Odluka kasna, znaj, prominu učini,
Al muti dila taj, nu dobro procini.
Vrimenu čas ne daj, udilj čin' ča imaš,
Viruj mi, u čas taj drugo dilo primaš.
Otac, jer je vrime nemišljenom dilu,
Promini sasfime udilj sfoju silu.

Promina taj nosi dila razlikova,
 Vrime udilj prosi činjen'ja takova.
 Ne čekajmo veće, ščetno je čekan'je
 Koje je odveće, prominjuje stan'je.
 Većekrat kašnjen'je kogod dobro učini,
 Jer nam daje učen'je i razum procini.
 166 Jer stvorit u prišu čini se ukinut
 Barz sfit ki je pišu, neć' isto procinit.
 Zatoj sfituju ja da se još počeka,
 Dočim Sunc' izasja, ki prosoftlja sfaka.

(Kur.:

Barž⁷⁰ u hladi stoji, al konopi vezan
 Naš gospodin, koji bio je dobar nan,
 Al u tminom stan'ju, u verugah stoji,
 Ujat u neznan'ju, sebar se on broji.
 A mi ćemo kasni na pomoć mu priti,
 Junaci nečasni sfi ćemo iziti.
 Strahljivče, ako ti nećeš samnom dojt,
 Dol ću na brod iti, ja ga neću ojt.
 Grem njih doli zvati, koji ako ne htit,
 Hoteć s' ustručati, ja ću sam tamo it.

Č.:

Sarce i dušu imam i čast koju scinim
 I život ne taman, kako ini, ovo mnim!

Kur.:

I ja ću, ako prem od mene si veći,
 S tobom hodit i grem, malo mi ć'uteći.

GOVOR DEVETI

Ilia sam:

Budi hfala nebu gori,
 Da Zimorad, sinak pravi,
 Prem da jošće ni ozdravi,
 Zdrav je, Duća toj govori.
 I neće mu nišće biti,
 Radi rane pria koju,
 167 Leži samnom u pokoj.
 Ličnik valja dol na sfiti,
 Stipan Duća Feba je sin,
 Ki zna kripost sfake trave
 I kamen'ja kâ ozdrave,
 Ličnik pravi on je sasfin.

U vrime toj umi stavit
 I u misto hoće gdi se,
 U mem sinu toj vidi se,
 Ki di, da će barzo ozdravit.
 Nima ranu on duboku,
 Reka mi e kad ga liči,
 Ne pomaga on se riči,
 Koji ima kripost toku.
 Dal je meni on ufan'je
 D' iz ložnice barzo ć' izit,
 Barzo da će sfak ga vidit,
 Zdravo d' ima sfoje stan'je.

Da, nevirni, zali Cvitko,
 Sminost ranit ima koji
 Moga sinka, gori stoji,
 Daržim, vezan gorko i jako.
 Nauk koji hoće biti
 Sfim zločincem i tamnjakom,
 Dostojan će bit pri sfakom
 Takovu smart učiniti.
 Kad se sin moj u se vrati,
 Celijuć me već prez muke,
 168 Parsten ovi dvi sa zrake,⁷¹
 Meni koga hoti dati.
 Reče: Čačko pridragi moj,
 Vazmi ovi dragi kamen,
 Pones' na kraj dol za zlamen. 169
 Najt junakof u spili broj,
 U čarnjenom darvu⁷² stoje,
 Mene doli čekajući.
 Parsten ovi njim kažući,
 A za bilig vire moje,
 Prigode mē ter jim pravi,
 Način ćemo pak izkati
 Za ovde jih uzdaržati
 I častit u veloj slavi,

Al jih poslat put Afrike.
 Tot varž' uzdah s sarca sfoga,
 Sfručih se vas ja od koga,
 Goruč biše prez prilike.
 To/t/ ć' najt časnu divojčicu
 Tokoj lipu, gdi pokoji.
 Razgovori jesu moji
 Čuti od nje kugod rišcu.
 Dovedi ju d' obeselju
 Duševnu, joh, ovu mū zled,
 Vesel kada da mi pogled.
 Učin', čačko, to ti velju!
 Tot umučē, počē uzdisat.
 Kako vazet otud idoh,
 Barzo ovo dovde pridoh,
 U zvuke tuj ne htih slišat.
 Tamo jidem za zgoditi
 Njemu, ki me barzo išće,
 Trudno scinim ovo nišće,
 Grem dol riči tej viditi.
 Veli kralju o nebeski,
 Mnogo danas zahfaljuju,
 Humiljeno ja te štuju,
 Vidit sinka dopusti ki.

ČIN PETI
 GOVOR PARVI
 Feliks i Dunat.

Fel.:

Nikada, znaj, Bozi lažno n' odgovore,
 Kakono sfi diu, sumlju prem da tvore,
 Prem da glas pokriju muklostju, osinon,
 Dostojni su odgovor imat taci s tminon,
 Ne znajuć odgovor na Boge se tuže,
 Viruj mi takovi pravo jih ne služe.
 Pomisli, ča riti hoti nam kralj morski,
 Od nas razumiti vedro može sfaki.
 Sliš', odkri kê riči u njega kad bismo,
 Kako uči nas najt ča mi izgubismo.
 170 Vedro govoreći i otvoreno koj,
 Ne pod oblakon, znaj, ni u magli tokoj:
 U vaše kraje vi ojdite,
 Najti ćete išćete kâ,
 Prem da muka njimi je jaka,
 Na Vis sami vi pojđite.

Prem da nike riči tugljive su i plačne,
Očito govori nisu, znaj, oblačne.
Sfe će dobro izit, ovo Viški otok,
Ovo su poljane toka vina uzrok.
Okol njega more ribu toku daje,
Sfemu sfitu slane, kô prez rib' ne ostaje.
Dakle hod'mo izkati ti Ružu, ja Cvitka,
Hod' veselo sfuda, obajdimo sfaka!

Dun.:⁷³

Budi Bogu drago istinu da praviš
Ovomu Viškumu, koga samnom slavi,
Ki nam da dobar put, onam' jih daj najti
I iz sfakih nevolj' obadva izajti.
Kako ćemo izkati mi njih po otoku,
Ne znajuć nikogar imat pomnju toku?
Zol t' z driva idosmo vodka ne našav ti,
Vrime ćemo gubit ovdeka zašav ti.
Vas dan nam će projti, dočim put s' očiti,
I u gori gdi god barže prinočiti.

Fe.:

Od toga se ne boj', hodi, brate, za mnom,
Ja ću t' put otvorit, hod' Dunate, samnom!

Dun.:

Toliko obećiješ u tuju mistu ovem,
Nov putnik ti jesi ovd' ne bil nigda prem.

171

Fel.:

Tko u Boga ufa, može obećati
Velika od sebe i čudna podati.
Da da ti ukažu tašće da ne ufam
I pri sam bil ovde i hodil ovda sam.
Još mi s' u pameti, prem da mnogo vrime
Prošlo je d' ovd' bih, zatoj moje time
Srebarno ti vidiš onda zlato biše
I jedva iz lišća bradica idiše.
Da, ufam u Boga da će⁷⁴ s' obeseliti
Ovdeka došavši toko ja, toko ti.

Dun.:

Ter s' pri' na Visu bil, nu reci mi sada,
Rad česa, čemu li, očiti mi, i kada?
Od kad sam u Polji, Ružu vazeh od kad,
Nis' od doma hodil dosta godišć j' od tad.
Budući mi priatelj nigda ne pravi toj,
Nu dakle, pravi mi, dragi Feliče moj.

Fe.:

- Ja u slatkih litih od mladosti moje
Stavim se u verugu i jaram tokoje
Nesrične ljubavi, rad neharne žene,
Kušah prez ufan'ja tej sile ljubene,
Voća n' uhitifši, malo ljubljen buduć,
U mem gorku sarcu smartnu ranu čujuć.
Ču se glas po sfitu, rat s Carnci da će bit,
Lika ne nahodeć hotih ja tamo it.
Za ličit tuj ljubav zdrav sfit vazet taki,
Videć od ovih mist' grede malne sfaki,
Zapustih mē misto za pojt obhodeći
S oružjem lik išćuć domom čas ne steći.
- 172 Za ugasiti plam i s slavom umriti
Priatelja najдох, ki samnom dojt hoti,
Ki istu nesriću, kŭ i ja imaše,
Samnom hoti dojt tuj uzrot čekaše.
I tako ostaviv hiže naših otac'
Pojdosmo lutajuć, rekoh ti, brate, zač
Iz grada ki je ures Latinske⁷⁵ zemlje sfe
I tolikoj sfita, ki cvate nadasfe,
Ki more ima za mir, a nebo za strihu,
U komu ć' viditi gospodu sfu tehu.
Vaze nas gospodin za viteze jedan,
Zane koji htiše v rat pojt takih dan'.
Sa sto driv idosmo oružanih s njime,
Stojeći sfeje uzanj, ljubeć nas sasfime,
Družec ga u stranah, u n' iman'ju tokoj,
V pokoju, u triskah, u sfakom dobru broj.
Tud na Vis dojdosmo, tot glasi idoše,
Na ime njegovo Carnci pobigoše.
Tada more prosto mornarem osta sfim,
A latinska zemlja u miru osta sasfim.
I smirivši trisk sfak nav sfoj dom pojde
I meni taj triska prosto sarce ojde.
Viruj mi, za prost bit ni smarti ne scini,
Za imat pravu prost i sfaka učini.

/Dun.:/

- Sladko je pravljan'je tvoje meni slišat,
Da, s rič'mi tvojima činiš me uzdisat.
Spominam se pokle tej saržbe i strah taj
Dalmatia podni, vele se boječ znaj.
- 173 Srićan si vele bi', da srićon tom si prav,
Stojeći daleče zabio s' tuj ljubav
I službu s' dotekal toga gospodina,
Dostojna od krune, ako je istina.

Jer nima na sfitu on k sebi takmena
Dilom, mišlju, kućom, ni tokoj plemena.
Tač veselon srićon ne mog' se hfaliti,
Nego na zlu sriću vavik se tužiti.
I ja u mladosti najljipljih mojih dan'
Sladka počivan'ja učinih se trudan.
Pojdoh izkat sriću. Koliko je bisan
Ki se ne raduje o sfojoj srići san.
Zvizde se kazaše malo ljubke meni,
Ja sam bio šćetan i nesrićan sfe dni.

Fe.:

Ne rodi se sfaki priatelj srići toj.
Malo jih blaženi, mnozin dâ nepokoj
Bižeća Božica⁷⁶ i slipa tokoj,
Kako t' bi protifna, Donate, prav' mi ovoј.

Dun.:⁷⁷

Meu ine želje željah glas doteći
I bit sfuda scinjen, pravo ću t' toj reći.
Ufajuć tot steći s kralja dvora uzit,
U njem ja poslužih deset, deset lit.
Podnih mnogo služeć, a ništa ne dobih,
Jer kako bih viran, tako nesrićan bih,
A toj rad dvorani nevirnih, himbenih,
Nenavideć me ki omraziše, scinih.
Ne znam kako ni ča, komu pria drag biah,
Pak se sardit kaza. Nigda uzrok ne znah,
174 Nit mogoh razloge ja moje praviti.
Za saržbi se uklonit hotih se deliti
Od kraljev' obraza, vij nesriću moju.
Tako mladost stratih, službu plaću koju.
Kako mâ odluka različna j' od sriće
Te tvoje kû diš ti, toj nî rad humiće.
Ti s' služeć skoćio u scinu na sfiti,
A ja ova u nečast, kak' ovo slišiš ti.
Ti se s' dilil priat oto od gospodina,
A ja u omrazi. Sfe j' ovo istina!
Ti možeš vesel stat, a ja uzdisati,
Kako to vidiš sam. Poćini, brate, ti!

Fel.:

Tvarda je taka stvar i ljut je taj zgajaj.
Da, ako j' iz neba od ovoga stvar taj,
Koji sfaka more ča je tebi učinit,
Dunate, brate moj, htij dobro procinit:
Čagod s neba slize sfe je za dobro, znan,
Prem da oblištvo od zla ima i kaže nan.

Otajna, znaj, božja tminasta su pri nas,
 Tej stvari procinit mučno je, dobro znaš.
 Zatoj, za dobro prim' protifšćinu sfaku
 I njemu priporuč' brate, ti stvar sfaku.
 Poniženo zahval' njemu, s koga izhodi
 Shrana naša sfaka, s kega sfaka plodi!
 Da, hod'mo gdi želja zajedno nas vodi,
 Najt Ružu i Cvitka. Nu, zamnome hodi!
 Put pravi za gor projt u isto ovo je,
 Ki parvo nas vodi gori u Podstražje.

175

Dun.:

Za tobom ovo grem. Daj Bog današnji dan
 Da ne obist ćemo vas svi Vis zaman.

GOVOR DRUGI

Sudac, Lovčari, Cvitan, Pastarc.

Sud.:

Nu, zločinca vi daržite,
 Tot da stoji on činite!
 Ovd' porazi karv, vidite.
 Prez glave će sad ostati
 Po zakonu, jure znaš ti.
 Sad mu ćemo mi smart dati.
 Grih je dobrih ne dariti,
 Grih kripostnih ne častiti,
 Grih ovoga ne ubiti.

Lov.:

Mi ćemo te poslušati,
 Pod zapovid tvu jer stati.
 Zavežjen nam⁷⁸ dobro, znaš ti!

Su.:

Čin sfituju njega i tišim
 Užegu mu sarce sasfim,
 Da podnese smart, kako dim!
 Pripravite carni pokrov,
 Čin pokriju obraz njegov
 Da ne vidi smartni otrov.
 Maras tokoj vi spravite,
 Mene dobro vi slišite,
 Oštar da je vi činite!
 176 Kocane, bud' ti pripravan
 Za dat mu smart u ovi dan.

Ne griš' vrata, n' udi zaman!
 Na oni sfit čin' da projde,
 Ča barže mož' da Vis ojde,
 Da barže gor k nebu dojde!

Lov.:

Sfe je jure pripravljeno,
 Dol j' u spilu sfe stavljeno,
 Ča je tribi sfe opravljeno.

Sud.:

Cvitka simo dovedite,
 Ruke njemu n' odvežite,
 Na onu stran pak stanite!

Past.:

Ajmeh, bolan da san stisnut
 Od ljubavi, tokoj prignut,
 Od te smarti ne odbignut,
 Neg ovdika bit pri tebi
 Za kušat bol ja u sebi,
 Oskorežan d' umro ne bi.

Lov.:

Ovo Cvitko, pitaš koga.

Sud.:

Da nî dana smart od Boga,
 Ka kraljuje varh sfakoga,

Da bi zakon ki na sfiti
 Da se čovik odkupiti
 Može zlatom za n' umriti,
 Dostojanstvon, al čim inim,
 Nesričan bi ti bil sasfim,
 Ovd' s' izkupit nimajuč čim.
 A tek mejaš ovd' staviti
 177 Tvem životu na Visu ti,
 Kako barzo hoč viditi,
 Od nikuda nimajuči
 Od znanikov ovd' pomoči.
 A dat jim glas nī več moči.
 Pomanjkan'je od naravi
 Ona buduč, toj sfak⁷⁹ pravi,
 I od Boga, ki smart stavi.
 Sfakomu je zapisana
 Ali rana, ali kazna,
 Razgovor se jer toj sfak zna.
 I ako se hoč boliti
 Da ti zaran dojtī hoti,
 Bol' se, sinko nu naš ti.
 Uzrok s' ti bil od zla tvoga,
 Uztarp', dakle, Cvitko, toga,
 Darž' se dobro sfita moga:
 Ako pri' reč tvoja milost
 Čagod hoče, nego svitlost
 Tvih očiju vazme tminost,
 Rec' u kratko. Daržim znaš ti,
 Ki j' osujen nima vlasti
 Odveč puku on ričvati.

Cv.:

Ružo draga i sarčena,
 Kada je stvar odlučena
 Da, kad htiše bit ljubljena
 I kad imah blažen biti,
 Hti nas sriču razlučiti,
 178 Da te ne mog' već viditi,
 Za da t' ne dam zadnji celov,
 Ki daržaše žif život ov.
 Naskoči me smartna otrov
 I hladnimi meu ružami,
 Usti tvojih, s kimi dā mi
 Stokrat život meu namī,
 Kađ bih duh htīl pustit, nu ti,
 Da ne mogu celunuti
 I uzdah tvoj tote čuti.
 Ča mogah ja učiniti

Neg, za tebe osfetiti,
 Njega ranit i ubiti
 I pak s tobom sfarhu imiti,
 Od sfe muke pak umriti,
 Tebi, Ružo, za zgoditi.
 Na parsih nož stavih moje,
 Išćuč priat smartno koje
 I izkat najt sarce tvoje,
 Nemilostna da odluka,
 Protifna bi tomu mi kâ,
 Hoti da mi druga ruka,
 Drugo gvozdje smart joh poda,
 Kako će bit ovo sada,
 Ča se nigda nisam nada.
 Srična je smart ova meni,
 S Ružom moj duh da sjedini,
 To će život bit istini.

179 Da stojim se ja boječi,
 D' ako zoveš mene steći,
 U nebesih ja leteći
 Doj' ću h tebi, ma Ružice,
 Za združiti tvoje lice,
 Jer gdi godi sunce iztiče
 Slišam martva da me zvati
 Ne pristaješ, Ružo mâ, ti.
 Zgara s neba, gdi češ stati,
 Dobrovojno naslidovat
 Tebe hoću, kadgodi zvat
 Budeš mene, za s tobom stat.
 Nu, ti, ki mi ć' smart podati,
 Barzo htij toj dilovati,
 Ne htij vele, molim, stati.
 Molim tebe, dat mi ć' smart ki,
 Zakopaj me u skut morski,
 Vesel ću bit toj dan sfaki.
 Tot je Ruža pokle umarla,
 Tot je život sfoj proztarla,
 Tim će ti bit vela hfala.⁸⁰
 Ko zna vali ki ne sedu,
 K Ruži mene da povedu,
 Moja uda ond da sedu
 I da garle nju me ruke,
 Da ostavim tot sfe muke
 I ke imam ovd' jauke.

Su.:

Grob, ki prosiš, obećiju.
 180 Pripravna te umrit viju,⁸¹

Ča god prosiš da t' ne skriju.
Na kolina priklon' doli,
K istoku se kljekni i moli,
Nećeš čuti smartne boli.
Na zapad će t' sad duša it,
Bog joj dao ondika prit,
U vesel'ju gdi će živit.⁸²

GOVOR TREĆI

Ilia, Ruža, Sudac, Lovčari, Cvitko,
Pastarc.

Il.:

Barzi stope, zauzdaj plač,
Jer suzeći raniš sfitlost,
Krivo činiš njoj plaćuć tač
I onomu ki t' da lipost.

Ruž.:

Ako želiš da krenem hod,
Poved' mi i vaz' sridu mora,
Učinit ću moj hod slobod,
Kakono trisk leteć zgora.

Sud.:

Dodajte mi zastor carni,
Sluge, jere biži vrime.
Nu se barzo sfak obarni,
Nastojte ovd' vi sasfime!

Il.:

181 Ono viju Sudca i sluge,
Cvitka na smart dovedoše,
Ovda projti, pun sam tuge,
Glavu m' odsić osudiše.

Lov.:

Ovo zastor ki prosite.

Ruž.:

Ča ja viju Cvitkove, blidim,
Je l' on' oči? Ne vidite?
Obraz njegov da ne vidim!

Il.:

Nu, ča kasniš, daj hodimo!

Sud.:

Čim se veže obraz tvoj taj,
Otvor' pamet, sliši simo,
Gledaj nebo tere ufaj!

Ruž.:

Ajmeh, on je, garlit ga grem.

Il.:

Stani, kamo tečeš tako?

Ru.:

Cvitko, Cvitko! Sarce me pren'.
Ti si duša moja, Cvitko!

Cv.:

Ružo moja, ter si živa?

Sud.:

Vele ti si prezobrazan
Tako činit. Toko j' kriva
I mlajahna, tokoj smina
Protif pravdi tako opijeno.
Nu, ne luduj, ja ti velju,
Smušena jes' vele, ženo,
Prem da imaš, ne kaž' želju.

Il.:

Veliki grih ja učinih,
Ne znav', ovu ovd' dovesti.

Ru.:

182 Nigda vidit ni garlit mnih
Za zlom srićom, ča vidiš ti?
Kako nebo gor podnaša
Da te ovako viju i garlim,
U gorcih da me s naša
I u boli d' ove cvilim.

Cv.:

Ja ne tlapim, ti s', Ružice,
Sarce pravo sarca moga.
Vidin obraz od danice,
Muka ki je žitka ovoga.

Su.:

Tebi ja dim, divojčice,
Al' ne čuješ ča ti velim?
Ne sliš', Cvitko, njeje rišće.
Da s' pripravan na smart
želim.

Ruž.:

Z dobre t' volje tebe vidim
I sarčeno obuhitam,
Da, koko me vidiš, blidim,
Da garljena od tebe nisam.
Pritvarde t' su take veze,
Koje vežu tvoje ruke.

Cv.:

Ja ne čujah gorkost suze,
Za tobom mrah ja prez muke,
Mnjeć te u moru martvu
najtj,
Da, sada je meni gorkost,
Dušo, od tebe ma odajti.
Sad u sarcu čuju žalost.

Il.:

Zamaršen sam gledajući,
Videć ovde ča se čini,
N' umim ča rit tugujući,
Nu mē tuge sfak procini.

Sud.:

Gubim vrime, riči tokoj,
Službenici, ne kasnite,
183 Odvedite nju, sliš'te ovoj,
Pridame ju dovedite!

Lov.:

Volju ćemo izpuniti.
Pusti Cvitka ti ovega,
Silom ćeš ga ostaviti,
Sliši sudca ti našega.

Ruž.:

Nemilostiv odsi' ruke
Pria moje, ner rastaviš
Mene s Cvitkom, joh, prez
muke.
Sarce je mē koga vidiš.

Cv.:

Pusti mene, dušo moja,
Nu, poslušaj, tko već more.

Lo.:

Ter će već moć jakost tvoja,
Ner mē ruke, aj nebore.

Odvezah te na sfarhu ja,
Gospodine, ovo ti je
Ne poslušaj tebe koja,
Tvardovrata vele ka je.

Su.:

Na stran pojte čuvat Cvitka,
Čin govorim ja s ovome.
Da je druga zрила je kâ
I od dobi, hčerce, s time,
Ne bih ričju ja nadbia
Tebe, kâ si sagrišila,
Ni bih s tobom mekak bia,
Da bi stara kagod bila.
Odvituje mladost tebe
Karšnih godišć, meke dobi,
184 Hinas još sud tvard u sebi,
Ne imaš još toke zlobi.
Odkuda si, gredeš odkud,
Jes' u karvi, al ljubavi,
S njim stisnuta jer tokih ćud'
Ne vidim ja, nu mi pravi.

Ruž.:

Istinu ću t' rit prosiš kad,
Ljubljenik je on dragi moj,
Ljubljeni je on moj zaklad,
Duša i sarce moje tokoj.
Samnom vezju od ljubavi
On je stisnut, da mu ljubih
Varh sfih ljudih kip gizdavi,
Prem da njega nigda izgubih.
Kô je ćudo da vezana
I dobita, gledajući
Čuju se sfa ja užgana
U tugah ne pristajući.
Ter se čudiš garlih da ga;
Pri se čudi kako n' umrih,
Ne rastarče kako snaga
Tot meni se, kako udilj mnjih.

Su.:

Tisnu koja tebe ljubav
Zgrišit, kako zgrišila jes'?
Rit ću ti ja isto uprav:
Proščeno t' je⁸³ mladoj, čuješ!
Znam ljuvenu i ja jakost,
Koja u parsih naših stoji,

185 Velika t' je toj, znam, žalost
Da u uzi Cvitko znoji.
Smart on ima učiniti
Po zakonu i po pravdi,
Zato vezan stoji, vij ti,
I doveden ovde sadi.
Nemoj zatoj ti se brinut,
Uztarpljena nu ti budi.
On smart priat vas je prignut
I uztarpit ča se odsudi.

Ruž.:

Ajmeh, sarce probi mene
Tim zamahom, ki učini.
Nu mi pravi grih takmeni,
Da se smartju za nj zamini.

Sud.:

Viški zakon on pristupi!

Ruž.:

Ako karvju platja se to,
Karvju mojon nu ga odkupi,
Prolit ću kû za nj u isto.
U parsih je mojih duša,
Kojom Cvitko žive i diha,
Karv u žilah njega rusa,
Kâ je udom mim utiha.
Ja sagriših u zakon taj,
Meni vazmi život ovi,
On je duša moja, toj znaj,
Tako ime tvoje slovi.
Ne čudi se⁸⁴ riči mojom,
Ljubav čini taka dila,
186 Njega pusti sudom tvojim,
Mene poraz' tvoja sila.

Su.:

Varhu mirna ljubav tvoja
Čini tašće govoriti,
Sili vele tebe koja
Tako ludo besiditi.
U se pamet tvoju vrati,
Jere lasno ne viruju,
I tim ričju viru dati
Moje uši ne pristaju.
Ako želiš zgodit mene
I razumna s ukazati,

Ostav' uzdah taj ljuveni,
Putom istim mu se vrati.
Pust/i/ s mirom smart mu dati,
Kako pravda zapovida,
Ljubljenika moć' ćeš najti,
Zabiv Cvitka vele blida.

Ru.:

Kad moj razlog s kim t' govorim
Nepravedan pari tebi,
Ne čin' veće da se morim,
Dopust' milost tuj pri sebi.
Ono gvozdje, kô mu smart da.
Život vazme meni tokoj,
Neka u družbi idu tada
S mojim Cvitkom ja u pokoj.

Su.:

187 Ni ću t' u tem ja zgoditi,
Tu bih skaza ja nemilost,
Neću tako ja suditi,
Nit učinit smartnu milost.

Ruž.:

Zgodi mi u tom, umrit želim,
Milostivi gospodine.

Sud.:

Dili se već! Ja ti velim
Da ne slišiš /S/tvari ine.

Ruž.:

Odov/l/a se ja ne dilim!
Gdi Cvitko umre i ja ću umrit.
Odovd it neć' me silit,
Ni ću od ovd živa izit.

Su.:

Smihljiva t' je ova sminost!
Hoć' da mač, ki pravdu čini,
Nepravednu učini psost,
Ne trat' riči već za mani.

Ru.:

Kad me taj mač ne porazi,
Put ću smarti otvoriti,
Činiti ću duh d' izlazi
Iz mih parsih, to ć' vidit ti.

Su.:

Pusti misli zale take,
Vazmi sfita ki ti daju,
Niman kada riči opake
Slišat, kê me već skončaju.
Stoj i gledaj, ja ne branim,
Pravdi me tič' ti u ruke,
Ljuto da te ne izranim,
Čineć imat toke muke.

Ruž.:

188 Cvitko dragi, neć' umriti,
Ako s tobom n' umrem i ja.
Sarce moje to ć' viditi,
Kad me sudac ovu ne haja.

GOVOR ČETVARTI

Felič, Dunat, Sudac, Ruža, Ilia,
Lovčari, Cvitko, Pastarc.

Fel.:

Prominjuje vrime sfaka,
Ovi se otok promini vas,
Kako ovo viu danas,
Ov sfit čini vosića⁸⁵ taka.

Dun.:

Ljudi su se, vij, skupili
Ono u jedno. Ča ond' čine?
Nu, Feliče, do istine
Pravi meni, drag i mili.

Fe.:

Nič je iz nova meu sfimi.
Stan'mo malo ovde na stran,
Sliš'mo ča će bit u ov dan,
Pak ćemo pojť i mi s njimi.

Su.:

Opet Cvitka dovedite
Prid moj obraz, verne sluge,
Pokrov carni donesite,
Bilig ki je smratne tuge.

Ru.:

Ajmeh, bolna srićo moja,
Kâ dovede mene blidit,

Smart sunašca moga vidit.
Aj nesrićo vela tvoja!

189

Il.:

Rad bih i ja projť, d' ovo ne
smim
Ružu bolnu vele zvati.

Lov.:

Ovo pokrov, ki pitaš ti,
Tokoj Cvitko, bolan sasfim.

Su.:

Ča j' iz nova, Cvitko, da ti
Tako s' bolan u sarcu tvem
I nevesel od tolič, prem
Onu smart znaš ti priati?

Cv.:

Tako hoće ma nesrića,
Al odluka zgar nebeska,
Od kud vise doli sfaka,
Sfaka su dol njeje cića.

Dun.:

Da ja dobro sprida viju,
Kako pleća njeje vidim,
Da je Ruža rekal bih, dim.
Feliče moj, to t' ne kriju.

Sud.:

Ter k/i/ sinjiv plač može toko,
Draga moja⁸⁶ divošćice,
Da sad blidi tvoje lice
I plačno ti vidim oko.
Tolič temelj, znadeš, biše
Sarcem tvojim za umriti,
Odluku onu promini ti,
Sad ti umrit sarce uzdiše.

Fe.:

Ondeka se pravda čini,
Vezan čovik onde stoji
I glavu usić ond' je koji.
Vij, Dunate, i procini.

190

Ru.:

Ter će mene strah uzdaržat
Da ne umrem pored s njime,

Dušu pustit ovd' sasfime,
Ne moguć mu ja pomoć dat.

Su.:

Čin' pri tebi da već more
Ona želja od spasen'ja,
Uztarpljen bud, to ti dim ja,
Nisi žena, moj nebore.
Opet kljekni, kako i tolič,
Da t' pokriju ovim obraz,
Da ne vidiš smartni poraz.
Ne haj ništa ti žensku rič!

Cv.:

Milostivo pri' dopusti
Da marvicu pogovorim,
S sarcem mojim da rič stvorim
Pri' ner umru, to mi pusti.

Fe.:

Nebih se rad omarsiti,
Bolje hoću ja viditi.

Su.:

Nu, ne luduj, moj nebore,
Ne pitaj ti ča t' zlo čini,
Ne želi toj, ti procini,
Ženska rišca vele more.

Fel.:

Da bi k moru čelo obarnu,
Za da viju vedro je l' on,
Da mu viju obraz okom,
D' ono lišca k meni sfarnu!

Ruž.:

Pri njen gredem ja umriti,
Kad ga hoće pogubiti.

Cv.:

191 Kako ćeš ti, tako budi.
Prez ufan'ja umirem ja,
Prignjuju se dol ovo t' ja,
Čini ča ćeš sam i sudi.

Don.:

Ruža j' ono, vedro vidim,
Grem ju leteć zagarliti!
Hćerce moja, to li si ti?
Plačna kako tote si ti?

Fel.:

Ono je Cvitko moj pridragi!
Ojmeh, Cvitko, kako je to?
Moje drago i čisto zlato,
Ovo t' čačko tebi dragi.

Ru.:

Sladki i dragi meni čačko!

Cv.:

Dragi, dojde ovde kako?

Su.:

Starče, nazad otud se daj!
Odkud tebi sminost je taj?

Don.:

Zač si tužna, plačna tako?

Fel.:

Osujen si tote kako?

Ru.:

Za drugoga, joh, nesriću!

Cv.:

Za ljubav, s kê ja umrit ću!

Il.:

Nova buka ovo opet.

Su.:

Nenadana ovo triska,
Od tolič nje gora je kâ,
Ima kâ mi vazet pamet
I pametju meni ličit
Potribuje l' â, vidite.
Sluge, Cvitka povedite
U tamnicu, od kud izit

192 Ne pus'te ga, nek ču/v/ajte,
Dočim vam red drugi podam.
Ovo mu je taki lik sam.
Da uteče vi ne dajte!

Fe.:

Zač mi iz ruk' vi grabite,
Sinka, jaoh, da izljubim,
Koga barzo znam da gubim,
Na smart dana vi vidite.

Su.:
Slišite li ča govori?

Lov.:
Smušen starče, pomučiči tot!
A ti, Cvitko, pusti život
Vodit, dat se već ne mori.

Cv.:
Dobri ćačko, podnes' mučan
Smartne ove zamahe ti!

Fel.:
Nečlovično toj vodite
Čemu ovoga današnji dan,
Gdi s' odvita zagarliti,
Sfoga sinka na smart vodeć,
Združiti ga tokoj hodeć
I za njime tot cviliti?

Ruž.:
Kamo vode Cvitka moga?
Ja ću za njim, joh, hoditi,
Ćačko, miran ostani ti,
Ja ću združiti znajte ovoga.

Dun.:
Kamo gredeš, hćerce moja?
Uzdarž' stupaj, ne hod' tamo,
Sliši mene malo samo,
Draga hćerce, mladost moja.

193 Il.:
Ruža Cvitka nasliduje
Na tamnicu, za združiti.
Hodi za njom, dragi Du/n/ je,
Stražnik joj bud' kamo ć' iti;
Čuvaj da se ne pogubi,
Dokle tamo i ja dojdu,
Sudca sama ovd' ne ojdu,
Koji vele sfih nas ljubi.

Fel.:
Da ga garlim kad nećete,
Ja ću njega nasliditi,
Plaćuć, suzeć za njim iti,
Povest njega kamo ćete.

Su.:
Ustav'te ga, sluge moje!

Lov.:
Vrat' se nazad, Sudac želi,
Da poslušáš on toj želi,
Obarn' k njemu lice tvoje!

Fel.
Ja poslušam, nemilosti
Nikad ne vih, jaoh meni,
Ni twardosti toj takmeni.
Od ovde ga, Bože, oprosti.

Dun.:
Feliće, ostan', i ja ću ostat,
Nas će k ovom nebo pristat.

Past.:
Bio sam dosad mućeć⁸⁷ i nim.
Probuđit ću s' i govorit,
Slišiti ću ča će stvorit,
Neću mućat veće sasfim.

194 GOVOR PETI

Sudac, Felić, Dunat. Ilija, Pastarc.

Su.:
Da ne gledam na dob tvoju,
Smušenjače prez ćućenja,
Naučil bih gledat te ja,
Pravda činit može koja!

Fel.:
Sudče dobri, uzrok toga,
Jer je on sin sarca moga.
Velika je bol viditi
Sina sfoga smart priati.
Razumnim tuj bol imati
Mučno jim je i slišati.
Bol i ljubav toj učini,
Dobri sudče, toj procini.
Zatoj prosti da govori
Veće neg se, joh, pristoji
Nebog otac vidi koji,
Bidnost taku ne pokoji.
Poniženo pita zatoj
Prošćen'je ti ov⁸⁸ jazik moj.

Su.:
Kogodir grih sfoj spovida,
Od griha se toga kaje,
Prošćen'je se njemu daje,
Tako zakon zapovida.
Poniženo sfadiš sebe,
Drugo neću ja od tebe.
195 Da, ako ćeš da s' utišim,
Da viruju da se kaješ,
Čin' da ovde časna sta/j/eš,
Niti tvoj glas već da slišim.
Neka od tebe pravda nima
Ku bolizan prid očima.

Fel.:
Ne mogu te poslušati,
Svezana ću sina vidit,
Blizu njega neću sidit,
Grih ja njegov z' izazvati.
Nemoguć ga oprostiti,
Daj ga rič' ja utišiti.

Su.:
Samo vedro, ako ć' znati
Ča s' mi rekal, možeš tja pojt
Ja ću ti rit, prem da ovd' dojt,
Na toj dilo ne hoti ti.
H dragu sinku ne pristupaj,
Ja ću t' pravit njegov grih
taj:

On karf proli u sfeti dan
Od jednoga prav/e/dnika,
Zakon Viški ne pušća kâ.
Pod zakon je on podložan,
Zatoj ne htij ti misliti
Njega od karvi oprostiti.

Fel.:
Prav' mi vedro, neka čujem
Na kû sma/r/t je on osujen?

Su.:
Odsujen je na glavnu smart.

/Fel.:/
Za taj mal grih hoćeš ga
start?

196 Su.:
Zakon tako zapovida,
Tribuje ga obslužiti,
Njegovu karv ovd' proliti,
Jer on inim tu smart zada.
Fel.:
Tribuje zakon izpuniti,
Temelj ki je dol na sfiti,
Koji razlog i prav darži
Protif onim ki ga znaju
I zakone tej ne haju,
Ki ga znaju,⁸⁹ ter nanj marži.
Ovi ne zna tej zakone,
Ni jih je ču' kako zvone,
Iz nova je, inostranac,
Neznan moj sin ovde došal,
Sfita ki je malo prošal,
Neg ovd' na ov zali konac.
Kad oskvarni sin taj zakon,
Ne znaše ga u isto on.

Dun.:
Tvarda je stvar⁹⁰ toj činiti,
Tvoga sinka oprostiti.

Su.:
Inostranac kada je on,⁹¹
Nanj izpunit valja zakon.

Fel.:
D', ako s Visa moj bude sin?

Su.:
Ne bi prošćen bio sasfim,
Kad bi imal on prošćen'je
Od onoga rani koga,
Starci naši daše koga
Za inostranac' ponižen'je.
197 Neobičnost žganu njihu
Zakon cini vele tihu.

Fel.:
Nepravedni zakon to je,
Višanine koji brani,
Inostrance ki ne hrani,
Neg porazi njih tokoje.
Nečoviški to je zakon
I nepravden, znaj, pri sfakon.

Su.:

Kamo ričju tom protičeš,
Božanstvo ni ljubljeno tač
Nikudare, kako ovd'. Zač
Protif Visu, brate, vičeš?
Inostranci oskvarniše
Temple i ljudi jer pobiše!

Fel.:

Milost i strah rat mi čini.
Milost, Cvitka za oprostit,
Strah, da neće njemu prostit
Time znoje, toj procini.
Grem izkati sfaku pomoć,
Oprostiti jeda ga moć.
Pasem se ja za odkriti
Meni vrime ča odkrije,
Pod osinom godišć' ki je,
Ko zna d' isto to će biti,
I da pusti Cvitka moga,
Ja ću⁹² izrit sfe rad toga.

Su.:

198

Dobit je, već on se boli,
Istina ti more vele,
Riči ga su već sapele,
Vargaše je veće doli.

Fel.:

Varh zakona ja misleći
Sliši mene ča ću reći
Varh zakona nemiloga.
Nebog starac ja misleći
Našao sam, ja ću t' reći,
Tri beside varhu toga.

Su.:

Mnjah da u kriv ti s' obolil,
Sama sebe ter umuče,
Zato viah stat te muče,
D' opet sam te oto vidil
Da ćeš ludo ti vitriti,
Hoteć samnom govoriti.

Fel.:

Nikada se ne luduje
Kad s' istina govori kâ
Istina je vele jaka,
Podložnik se sin ne čuje.

Pod zakona tega oblast
U sarcu mi s tega je slast.

Su.:

Nu, rec' meni ti slobodan
Zač zakonu ni podložan?

Fel.:

Višanin je pravi jer on,
Ni podložan pod ta zakon.

Su.:

Nemoj glavu ti mutiti,
Inostranac jesi li ti?

Fe.:

Ja sam, da ne moj sin Cvitko!

Su.:

Može biti taj stvar⁹³ kako?
199 Barž' mat njega u paržini
Prohodeći ovd' porodi,
I ki god dan ovda hodi
Inostranac ter time ni.
Sin je mista otac koga
Ne gdi rojen, nego istoga.

Fel.:

Nit sam otac pravi njemu,
Nit mi je sin meni istemu.

Su.:

Smušeniju slišaj novu!
Ako otac nis', ni on sin,
Zač te ocem on zva sasfim.
Slišaj mene ti rič ovu:
Ti ga sinom sfej zva, nu sliš;
Kako sada toj govoriš?

Fel.:

Za sfoga oca darži da me,
U povitku vazel ga sam
I odhranih njega ja sam.
Kako z' oca haja za me.

Su.:

Gdi ga hrani, rec' mi u istu?

Fe.:

V Pulji, u mem istom mistu.

- Il.:
Imenovat Pulju čuju,
Grem se k njime približiti,
Jeda istinu kû odkriti
Od njih budu, kû viruju.
- Su.:
Nu, rec' meni ti sasfima
Ko ti ga da, od kud g' ima?
- Fe.:
Jedno jutro, zorom hodeć
S jednim drugon za ribati,
200 Na žalü ga najdoh ležeć,
Na drugi sfit već odhodeć.
Blida mu već bihu lica,
Tot biše uzanj divičica.
- Dun.:
Potvarduju, to j' istina
Ča t' govori on sasfima.
- Su.:
Muči, jer ti ne viruju!
Smihljiva stvar meni ta je,
Da kraj dicu vas podaje,
Od ovoga ča ja čuju.
- Il.:
Zimorad moj sfe ono pravi,
U glavu mi tako stavi.
- Fel.:
Tot' pisana⁹⁴ pri njih biše
Jedna knjiga, koja diše:
Na Visu se porodiše
Ova dica, zatoj piše
Murat ovoj, ki jih darže,
Pak na žalo ovde varže.
Ti, ki projdeš, greb njim podaj
Tako ti Bog dobar vik daj!
- Il.:
Ojmeh meni, sfud tuguju.
Ja ću tebe pomoliti,
Gospodine, besiditi
Da mi pustiš da ga čuju.
Jeda sarce mē utišim,
Pusti mene da ga slišim.
- Su.:
Ja t' dopušćam ča pitaš to,
Tako t' podaj Bog blaženstvo,
21 U ovomu u životu
Pak ti podaj počivan'je.
Je li isto toj pravljan'je
Ko govoriš sada totu?
- Fel.:
Je li sunce k' ovo sfiti,
Je li slano ono more,
Tokoj meko, kō no vidim?
Tako isto ča besidim,
Zidi, nave, jesu l', gore?
- Il.:
Od divojke ča učini,
Je l' umarla, od nje ča je,
Ali dana komu ta je?
Dragi brajne, nu, reci mi!
- Fel.:
Dunat ju ovi vaze, drug moj
I priatelj veli tokoj,
Kako hćer ju hranit čini.
Ja ditića Cvitkon prozvah,
Za sfoga ga sfeje daržah,
On ju Ružom zvat učini.
Garli ku no, ono j' ona,
Koju ljubi prez zakona.
- Il.:
Zamaršeni oni uzal
Odvezaše, srića koga
Pokrivena darža istoga.
Izpod tmine sad j' izlizal.
202 Pastarče, ti jes' radostan,
A ja vesel u ovi dan.
- Past.:
Ča si vesel, Ilia, prav',
Tako budi vavike zdrav?
- Il.:
Nu, vesele sliši glase,
Zablenut se ć' u jedan trat
I vesel ćeš vele ostat;
Našli jesmo sine naše,
Gusar kē odni u povoju,
Sina tvoga i hćer moju.

Fel.:
Daržim, voće da učinih,
Po veselih starcih vidih.

Past.:
Je l' istina to ali san,
Govoreći, nu, ne pristan'.

Il.:
Cvitko, na smart ki je podan,
Sinak je tvoj, Krišnjak
zazvan,
Ljubica je héi mâ, toj znan.

Past.:
A Zimorad, tvoj sin pravi,
Gdi t' je? Meni, brate, pravi.

Il.:
Barzo će t' se očititi
I barzo ga ć' ti viditi.

Past.:
Istina je, kako pravi,
Da su sini naši pravi.

Il.:
Bilige sam vedro imio
Zimorada najpri od moga,
Izranjena najdoh koga
Od Cvitana, ki j' ond bio,
203 Koga osfadih za karf tudi
I sudac ga na smart sudi,
Za sina ga poznah tote.
Murat njemu sfe toj pravi,
Daržeć njega sfej u slavi.
I što t' sfe dim, ovo, brate,
Zimorada ovde pri njem,
Jere biše jur odhran'jen.
U sfitku dva na kraj ojde,
Murat kih za martve ostavi.
On starac mi toj sfe pravi,
Koji rad njih ovde dojde.
Sfe bilige sin govori,
Koje starac oni stvori.

Su.:
Tribuje dospit razgovore,
Ne vidite l', sunce sada

Za zakrit se doli pada;
Pravda se pak već ne tvori,
Onim sfitlost gre poniti,
Ki ga žele dol viditi.
Bilig drugi nimaš ako
Da tvoj Cvitko jest Višanin,
Smart mu ću dat u isto, dim,
Uztarpljen bud' sfakojako.
Strane hodi, smart da se da
Tvom Cvitku udilj sada!

Il.:
Sliši, ja ću ti praviti
Ćudne stvari i velike,
204 I otkriti riči nije,
Kako hoćeš ti viditi.
Neće nebo, toj procini,
Da se danas pravda čini,
Niti zakon njega sudi
Da mu danas ti smart podaš,
Prem da sfakom ričju vladaš,
Danas o tom ti ne trudi.

Su.:
Po dilu se kajat ne htij,
Ča ć' učinit pri dobro vij!

Il.:
Istina, znaj, otkrije nam
Pokriveno ča bi do sad.
Milosardan ti ćeš bit sad
I tih vele. Toj, sudče, znam!

Su.:
Vedro govor' Ilija, dim,
Pokriveno to je sasfim.

Il.:
Istinu ću t' ja praviti:
U Visu je Cvitko rojen,
Pastarca je sin pravi prem,
Vedro hoćeš ti viditi.

Su.:
Je l' on, koji s dicom tvojom
Bi odveden sfit povojoj?

Il.:
On, ki Krišnjak bil je zvani,
Da, naša sam Zimorada

I Ljubicu, sine, sada,
I oba su meu nami.

Su.:

Kako? Po kom? Kim biligom
Poznao s' ti, tolikoj on?

205

/Il.:/

Nebo odkri čudnovato
Z' obeselit, sudče, mene,
Da već sarce mē ne vene
I da Cvitko n' umre za to.
Zimorad će t' to praviti
Meni u kući, samnom ć' iti
I dva starca tolikoje;
S nami ćemo njih povesti,
Neka istu stvar vidiš ti,
Da ča pravim isto to je.
Zatoj tebe ja molim, sliš',
Da se meni ti umoliš,
Prašćam Cvitku, prosti mu i ti.
Rani sina malo moga
Da ne ubi on istoga,
Kako hoćeš sam viditi,
Cvitko njega hti raniti,
Život neće izgubiti.

Su.:

Ti mu prašćas, ja ga odrišam!
Hod'mo čuda taj viditi,
Koja ovde nam pravi ti,
S vami ću dojt taj vidit sam.

Il.:

Uput ćemo odrišiti
Cvitka, tokoj sloboditi;
Povest ćemo njega s nami,
S njim će biti mǎ Ružica
Kuju straži moj služica.

Past.:

206 I ja ću dojt vesel s vami,
Priatelji, hod'te sami
Veselit se i vi s nami.

Fel.:

Nebesa, toj vidim, sude
Istina sfe da ovo bude.

Dun.:

Bože, prem da ne dostojim,
Čin' pametju da pokojim!

GOVOR ŠESTI

Stana sama:

Kada mi je dopušćeno
Od slug' ime mile majke
Pojt iz kuće sfud opjeno,
Ni mi straže već nikake.
Boji s' otac da n' učinju
Mojon rukon da priminju.
Kad ne bude nitko znati
Gdino zemlju Cvitko omasti,
Ond ću i ja karf pušćati,
Na karf ću onu martva pasti.
Barž' j' on s dusi ljubljenimi,
I ja hoću pojti s njimi.
Pri' ću ugasit me tužen'je
Od bolnih muk' sarca moga,
Ko jauče i bidno je;
Ljubav j' uzrok sfega toga.
Dovede me na sfa/r/hu ovu,
Vele tvardu smart kŭ zovu.

207 Čuju moje pokljisare,
Posle tokoj okol duše,
Ki mi obiću mnoge dare
Mojom rukom d' ubiju se.
Ja jih hoću poslušati
I u tomu t' zgojaj dati.
Prija ću se pravo bolit
Ja od tebe, o Ljubavi,
Privari me od malo lit',
Ditetom /m/e u ljubav stavi,
Licimirstvom privari tvim,
Pridobi me, jaoh, sasfim.
Vridno ti e toj dobitje,
Sfitlo ti je sfučen'je toj,
Veličit ćeš tim tve bitje
Da s' pridobil ti život moj.
Najpri me hti uviriti,
Paka me hti privariti.
Neboga ti ja virovah,

- Zatoj mriže meni stavi,
Tonota taj ja ne hajah.
Citeree nis' sin pravi,
One ljute ner Božice,
Tokoj gluhe nevirnice.
Zatoj diliš kako i ona,
Ti imaš oči tve vezane,
Ona sliša prez zakona,
Ti strilami daješ rane,
208 Luk nemili napinjući,
I ona tim smart dajući.
Ti ubiješ smart da je ona,
Smarti si sin, zmajojidač,
Pojem, plačem prez zakona
Sfakom daješ ti gorki plač.
Nepravedan u sfen jes' ti.
Ko te štuje plač mneć dati,
Ja mog' viru učiniti,
Zarcalo sam ja sfakomu.
Za htit tebe ja častiti
U plaču sam sad ovomu.
Vele je lud ko t' viruje,
Smušeni je ko te štuje.
D' ako može molba moja
Dojti onde gdino stoji
On ki triska zgar prez broja,
Čini pravdu varh vas koji,
Molit ću ga ja i peti
Varh glave tve da m' osfeti,
Gori s neba da t' izrene,
I zemlje dol tolikoje,
Da te stavi radi mene
U dno spile tvarde, gdi je
Toka mraka, toci strasi,
Da t' se slobod' onde svarši.
Ond da bude hiža tvoja
U plaču sfej tugujući,
209 Ondi je za te hiža koja
Nikudare, znaj, ne vrući.
Izdaice nevirni moj,
Toj dostoji nepravdi⁹⁵ toj.
I dopusti opet ako
Tebi iz spile on izlisti,
Vidi sfaki tebe tako,
Videći te sfak se sfisti,
Nepravedna poznajući,
Sfake muke nam dajući.
I kako uzrok zla sfakoga
Tebe hita, tebe veže,
Mlati, udre uzrok toga,
Razdre te sfak i poteže,
Ubiju te sfi tokoje
Da dospije sfe zlo tvoje.
Daleč misli meni odnaša
Saržba ka je protif tebi,
Da tribuje da podnaša
Moja pamet sama u sebi
I da misli o zlu memu
I o boli, a ne o temu
Koji način, al koji put
Daržati ću za umriti,
Od smarti se stavit u skut
S sega sfitu za iziti.
Nuko, Stane, ti procini,
Tisuće je, znaj, načini,
210 Dosta j' jedan učiniti.
Mogu obrat drago kû mi,
Dâ, koju ću izabrati?
Konup, gvozdje, stine, al
kami.
Jid i čemer ja ću vazet
Za iz tug' se ovih izet.
Sramotne su one ostale,
Gospodska je ovo i laka,
Boli od ove čuješ male,
Prem da smart je bolna sfaka.
Travom ću se otrovati,
Lašna kâ je vazimati;
Iz koje ću izeti sok,
S kim ću barzo život dospit
I najt tvo/j/ duh vele visok,
Dragi Cvitko, i h tebi prit.
Barž' ćeš Dušu mû ljubiti
Kad budemo na onem sviti.⁹⁶
Blažena će smart mâ biti
Ako, Cvitko, tako bude.
Da, grem taj sok ja popiti.
Zdravi otoci bud'te sfude,
Zbogom polja, zbogom gore,
Zbogon kraji, zbogon more!

Žuva, Stana.

Žu.:

Aj, divja naglosti, aj vitre siveru,
Sad ću nemilosti praviti, kē me žeru.

Sta.:

Tko muti odluku, Žuva je doisto.
Saržbu rec' imaš kŭ, barzo prav' i čisto.

Žu.:

Maržit uzrok imam, er s' uboica ti,
Nesaznanstvo tve znan ko hti učiniti.

Sta.:

Imaš m' uzrok milit, a ne saržbu nosit,
Ni me psujuć silit na smart pri da ću it.
Prav', kŭ ti škodu dah?

Žu.:

Al si prez pameti?
Sama znaš on uzdah bolan, ki čini ti.

Sta.:

Nisan t' uzrok dala.

Žu.:

Ve le me s' ranila
Rad Bogdana tala, koga si vidila.
Njema s' odtirala tolič izprid sebe
Da mi s' smart podala i da mre rad tebe.
Nu, ča odgovaraš? Ali si onimila?
Kriva s', rič ne stvaraš, ričvat si zabila.

Sta.:

Znaše da ga neću. Ča ga čini dojti?
Dav' mi muku veću, Žuve, sfe znaše ti.

Žu.:

Mnjah da sarce imaše čoviško u sebi,
Da, kami biaše srdašce u tebi.
Mnjah da će se na zvon riči mu smiliti,
Kad ti govori on, da ga ćeš ljubiti.

/Sta.:/

Znaše da ja ljubin Cvitka, sarce moje,
Prem da vrime gubin, mǎ rana d' ono je.

Žu.:

- 212 Znah toj vele dobro d' on marzi na tebe
I drugu da j' obro, za kon mre i zebe.
Mnjah da ćeš ljubiti tko no tebe ljubi,
Smiljena mu biti ki ti sfej ljubak bi.

Sta.:

Zaludu se ljubav od sarca odtira,
Tkono ljubi uprav gdi je prava vira!

Žu.:

Tribuje t' ga odtirat, kad će Cvitko umriti,
Danas će imat smart od pravde, znaš li ti.
Koga ljubljenika odljubila biše?
Jednoga karvnika, prosjak ovd' ki biše,
Ki t' smartno zlo htiše na ovoga marzaše,
Bogat koji biše tvarda protiv staše.
Tih je i lip ribar Bogdan, vele častan,
Sve bi t' bil dal za dar za dovest /t/e na stan;
Koji ti kazaše ljubav nosi kû ti,
A Cvitko marzaše. Prem da smušena ti
Za njime hojaše, mira nimajući,
On te ne hajaše inih gledajući.

Sta.:

Za inih hajući?

Žu.:

- Želiš da ti pravim
Tarpčine dajući, moreći ga sasfim
Za moći se slaviti ohola hodeći,
Za moć stara praviti takova čineći.
Al vesel', al se kaj, ja ću ti praviti:
Marzak bi Bogdan taj tebi ovd' na sfiti,
Plakaše i boli ne ufajuć sasfim,
Varže se on doli s Sračin životon sfim.
Pomože ga tot steć Šnjur i Martić s njime,
Blizu kanjce loveć, jur jih ujam' brime.
- 213 On se utopija tot matar berih,
Da vas se razklopi. Tote izmolih njih
Da mi ga povedu domome u kuću,
K njemu da dovedu tot Stipana Duću,
Koji mu dâ pomoć koliko ti likar.
Sad ima dobru moć. Čuješ li ovu stvar?
Bilig od ljubavi ki ti se toj čini,
Stane, nu mi pravi i dobro procini.

Sta.:

U isto velih da.

Žu.:

Da, toj ča će riti

Dohita da s' sade?

Sta.:

Drugi razlog veći,

Ljubav meni ne dâ, obljubiñ da njega.

Odvitovat sada nemoj s' od istoga.

Žu.:

Zato t' riči riti neću. Cvitka ljubi,

Hti ga nasliditi, za njin danke gubi!

Sta.:

Ja ga ću sliditi. Da umre ne haju

I za njim umriti, slidit ga ne staju.

Žu.:

Mož' ga nasliditi i ljubit umre kad.

Sta.:

Za njim ću martva iti, dušu mu slideć tad.

Žu.:

Dobro ć' učiniti umoriti sebe,

Ovi sfit izbaviti od kuge od tebe,

Jer ga moriš sfeje. Ča hoćeš barzo čin',

Do sada umro je. Umri, smart sebi učin'!

Ti jednu govoriš, drugu sarcem misliš,

Da ć' umrit sada diš. Nogami ne greš, sliš'.

Oh, lipe ljubavi s ljubljenikom umrit,

Umrit ćeš u slavi i od ovd' otit!

Sta.:

Slačiš, mnom se rugaš u zlu mem najvećem,

Vidi' ć' barzo i znat hoće li bit u sfem.

214 Čagod usti rekoñ, je l' sarce pristalo,

Straha nima, jaoh, tko ljubi ne malo,

S ljubljenikom umrit slatkost je njemu toj,

Tebi toj htih odkrit. Ojme, ovo otac moj!

GOVOR OSMI

Pastarc, Stana i Žuva.

Past.:

Ovdeka ti, Bogu hvala,

Da oddahoh tebe videć,

Zapovidi moje vrideć

Bojah ne bi smart dopala.

Sta.:

Spovidam grih, prosti molim,

U sarcu se zatoj bolim.

Past.:

Prašćam tebi ja grih sfaki,

Za plakat ni ov dan taki.

Nego, mi se veselimo,

Jer ti imam poviditi

Jedne glase, ke ć' sladiti.

Sliši mene, Stane, simo.

Sta.:
 Nu, prav' glase kê nosiš ti!
 Žu.:
 Veselo ću ja slišiti.
 Past.:
 Cvitko od pravde neće umriti,
 Prost je veće, to ć' viditi. 216
 Sta.:
 Ter je isto ča govoriš?
 Past.:
 To je ništar pri inomu
 Ča je draže sarcu momu,
 Ča veseli vas ovi Vis.
 215 Cvitko je sin moj, znaj, pravi.
 A tvoj bratac prigizdavi.
 Sta.:
 Kako može taj stvar biti
 Da je tvoj sin živ na sfiti?
 Past.:
 Ne čudi se jer j' istina.
 Jes' li čula kad boleći
 Mene kadgod sfim vam reći,
 Gusar da mi odni sina
 S dvima sini Iliini,
 Mlajahne kê gusar odni?
 Sta.:
 Tebe i mater čula sam toj
 Govoriti ja s plačem broj.
 Past.:
 Ono j' oni, koga ti dim,
 Ki zla podni dosta, ja znam,
 Na sfarhu je došao k nan.
 Moga sina ja znam sasfin.
 Sta.:
 Dragi glase moj i sladki,
 Kako toj zna, praviše t' ki? 217
 Past.:
 Tako čudan rit ću t' način,
 Za sina ga poznah kako.

Toj ozgora bi sfakojako
 Da izaznah da mi je sin.
 Od onud gre sfaka milost,
 Tot veselje, kako žalost.
 Ljudska pamet toj ne vidi
 Ča u sudu Božjem sidi.
 Nie vrime, draga hćerce,
 Razlučeno da t' sfe pravim,
 Biži vrime, vidiš, sasfim,
 Približa se k noći i teče.
 Od smarti je uisto išal,
 A spirit se da je prišal.
 Sta.:
 Komu hoće Cvitko bit zet?
 Past.:
 Ilijinu hćer će uzet,
 Ruža kâ se sada zove,
 Danaska se najde koja.
 Čudnovato, hćerce moja,
 Od neba su sfe riči ove:
 Od ditinjstva ljubiše se,
 Veselo oni zatoj stoje,
 Veseli se oba broje
 I s ljubavju uzrestoše.
 Za dospiti toj vesel'je
 Dojt ćeš samnom, hćerce
 moja,
 Zagarli ga ruka tvoja,
 Jer pravi brat on tebi je.
 I nevistu hod' garliti,
 Kako sunce hoć' viditi.
 Krišnjak j' ime bratu, znaš ti,
 S kin hoćemo mi piriti.
 Sta.:
 Nebu vele zahfaljuju,
 Odkri pokrov meni koji,
 Na očiju mi do sad stoji,
 Da ne sgriših. Sad viruju
 Da od neba sfe izhodi,
 Sfe s njega dol da dohodi.
 217 Kajuje sad ja, Bože moj,
 Prosti, griših ja jer ovo!
 Žu.:
 Sad je vrime, Stane moja,
 Ljubku plaću ti da podaš

Bogdanu. Inako znaš da čekaš
Ti od Boga zla sfakoja,
Prazna neće spomena bit.
Stavi pamet ča ću t' ja /rit/. 218

Sta.:

Čačko odveza jazyk meni,
Sram, ki mene mučat čini,
Da, razlog me tiska na to.
Klečeć ovo tebe molim,
Poniženo kako činim,
Milost m' učin' stanovito,
Častna kâ je i pravedna
Vele sfin nam, znaj, poštena.
S tim će narest vesel'je nam,
Zdravje inim, očito znam.
Ovo je milost kû ti prosim,
Bogdana znaš vele dobro,
Sin Cencelja, ki me j' obro
Za sfu ženu, govori sfim.
Bogat, lipi i plemenit,
Družbu mi će lipu činit,
Molim, hotij dopustiti
Za muža mi, moj čačko ti.

Hoćemo li pojt onamo?

Čekajmo jih ovde samo.

Past.:
Dvigni, hćerce! Ja t' dopuščam
Ča god želiš i ja ću sam,
Ako će on, muž budi ti,
Kada hoćeš tako i ti.

Žu.:

Grem ja leteć najt Bogdana,
Dva pira da učinimo,
Da se sfi mi veselimo.
Osta gor' hod, moja Stana.

Past.:

Barzo hodi, jer vidiš noć
Jur vazima sfud novu moć.

Sta.:

Družba koja gre od ovud,
Ko su oni? Nu, zna/la/ san
bud!

Past.:

Barž' su oni kih govori!
Oni gredu h templu onamo
Rukovat se, kako znamo,
Zatoj vode s' sobome sfit.

Sta.:

Past.:

GOVOR DEVETI

Sudac, Cvitko, Ruža, Pastarc, Stana, Ilia, Felič, Dunat.

Su.:

Obarnutje ako gledaš sfita ovoga
Razlikovo, tako da doli sfakoga
Čini se čuditi lip red ki j' u njemu,
S naredbom hoditi sfe vidiš u sfemu.
Sunce od istoka nosi nam sfitli dan,
Kô zove čovika truditi za sfoj stan,
219 Za kim noć dohodi, počivan'ja draga,
S time sfe prohodi do sad i od sada.
Sada s' ova zemlja cviticem odije,
Sada sfe toj varže tja i sfe toj sakrije,
Vedro nebo sad je, sad oblačno sasfin,
Različna stvar ta je znati nam doli sfin.

Da, otud izhodi dobro i korist sfitá
Od neba dohodi čá se virno pita.
Slip ti je on čovik ki od neba odklada
Uzrok neznan i lik, na zemlji ki se dâ.
Nebo je nebo ono sfaka dol kô stvará,
Sfaka čini kô no i vrime da vara,
Prez njega dopusti ne kretje se listak,
Nit se rič izusti, nit valja ov žitak.
Njemu ima čovik milosard'je pitat
Od zla i tomu lik od dobra hfalu dat.
Zato, ako mučec po vitrih jedva stat
Mogoste i tužec dojtí pak u porat
Od dobra mira, kako to vidite,
Srića vas potira, Nebu zahfalite.⁹⁷

Cv.:

Sudče milostivi, da sarca žerovita
Mogli bi vidit svi i da su očita,
Viruj mi, vidil bi za dobro, kô diš ti,
Sarcem me u nebi Boga sfej hfaliti.

Su.:

Prudi nam spomena dobro uživajuć
Od zla mimošnega, mislit ne pristajuć,
Videć da su kratka i biguća tokoj
Na sem sfiti sfaka. Dobro pameti toj!
220 S miron, dakle, uživaj sfaki nebeski dar,
Od zgara jer je taj, tolikoj sfaka stvar.

Cv.:

Tako ću učiniti spominuć⁹⁸ mē boli,
Boječ prominiti srića da će koli,
Sarce d' u vesel'ju Boga ne zabude,
H komu u dresel'ju utiče se sfude.

Ruž.:

Cvitko, ruku mi daj uzame stojući,
Gubiti obraz taj naučna budući.

Cv.:

Slatki živote moj, ruku vazmi, koju
Izgubiti ne broj, da darž' ju sfej tvoju.
Zvizde će nebo pri' i sunce sfu svitlost
Izgubiti hitri, ner ti tvoju lipost.
Sfej ću pri tebi stat, tako sam odluči',
Samo kada nas smart obiju razluči.

Ruž.:

Ov uzal veseli, ruke slaga koji,
Gospodine veli, čini da pokoji,
U sarcu našemu da se ne odriši,
Neg složi u sfemu. Ti mene usliši!

Past.:

Hodi, hćerce, naprid. Barzo čin' ča činiš,
Mić' se barzo, ne sid', ne čin' da se liniš!

St.:

Ja te ovo poslušan, bratče pridragi moj,
Drag mi s' bil, toj znaš sam, vele ljubak tokoj.
Tebe ne znajući ljubljenika željah,
Tugu mi dajući smart te moju veljah.
S častju te sad garlim i celiju tokoj,
Sad te ljubin sasfim, budući ti brat moj.

Cv.:

221 Naše, sestro, grihe pokrivaj mučen'je,
Meu nami od njihe da bude zabljen'je,
Sestrice ljubljena i pridraga tokoj
Varhu svihe žena, viruj meni ovoj.
Pravo je da garlim i celiju tebe,
Tu ljubav ja hfalim, hfalim ja jer sebe.

Sta.:

Zalva draga a ti i sestrice tokoj,
Celov mi htij dati, sestra mi s' tako broj'!

Ruž.:

Sestrom ću te zvati, tako te vazimam,
Tako ću daržati, tako te i imam.

Il.:

U vesel'ju ovemu vi nîmi stojite,
S nami vi o temu ča ne veselíte?

Fel.:

Zablenul sam se, znaj, na ovo zgajan'je,
Videći čuda taj vesel sfak da vas je.

Il.:

Bud' vesel'je u vas, čuda vars'te na stran,
Bit će sini, da znaš, vaši u ovi dan.
Promin'te Pulju vi na Visu našem,
Doj'te stat ovde sfi radostni u sfemu.
Bit ćete s nami vi častni tolikoj,
Oci ćete zvani biti, sliš'te ovoj!

Dun.:

Naše ćete volje sa misli vašimi
Razgovorit bolje i sgodit se s njimi;
I dosta ako ni s Puljon Vis prominit,
Jaram ćemo smartni život pri vas šćinit.

Il.:

Na odgovor ponižen u sarcu ki daržin
Mučen'jen ne krijen, da vele ga častin.

Su.:

Učin'mo mučen'je, a na drugo vrime
Vi hran'te vesel'je, nu vijte sasfime.
222 Gledajuć na zapad sunce barzo biži,
Otit će s neba sad, noć nam se približi.
Ako sfarhu učinit od Pira želite,
Ne htijte se linit, neg domom hodite!

Il.:

Nu, sinci, hodimo. Priatel'ji i vi,
Gospodine, simo hod'te, tako zdravi!

Cv.:

Nećete l' vi s nami, čačko, tolikoje?

Past.:

Čeka'ćemo sami muža sestre tvoje.

Cv.:

Sestra je dakle mā, Nevistica tokoj.
Vesel'je tko nima i radosti ne broj'.
Mi ćemo naprid poj't, vas domom čekajuć,
Vas ćemo tote ojt, hod'mo popivkajuć!

GOVOR DESETI

Žuva, Bogdan, Pastarc i Stana.

Žu.:

Tako kratko stupalj kretješ,
Moj Bogdane, ali nećeš
Vesel dojt i h Stanki tvojoj,
Biti ćeš muž dragi kojoj,
S kom ćeš pria ti piriti
I tokoj se veseliti.

Bog.:

Naučan sam porugan bit
I nevesel vavik živit.
Ufan'je prem da s' mi dala
U meni je vira mala,
223 Bojeći se nesrići sfoj,
Žalost meni znaj da je toj.

Žu.:

Kušan'je je istine mat.
Ovo nam su, sad ćeš toj znat,
Ovo Pastarc, Stana tokoj,
Nastoji nas vele, znaj, koj.
Istinan ćeš sada biti,
Kako hoćeš ti viditi.

Past.:

Ovo Žuva i s njon Bogdan.
Poj' jin, hčerce, daj dobar
dan.
Primi muža, lip je koji,
Kakono se, znaj, dostoji.

Sta.:

Ako gledam pravu ljubav,
Kû mi s' nosil sfej ne pristav,
Malom platjon platjan tebe
Darovavši sama sebe.
Da, nimam ti ča veće dat
Za ljubav kû hti mi skazat,
Život daju moj ti, ja dim,
Bud' od njega ti gospodin.
Pri sfakomu, znaj, drag ta je
Tko ča može da podaje,
Zatoj prosti sgriših ča ti,
Ja ću t' život ov moj dati.

Bog.:

Stane, ako ljubih tebe
Veće nego sama sebe,
Činio sam dužno dilo,
Dostojna bo s', moja vilo.⁹⁹
224 Tebe, Stane, ljubio sam,
Prosti da t' se klan'ja nisam
Kuko s neba zgar Božici,
Al Diani toj divici,
S neba jer si ti dol dana,
Prem da Stanom jesi zvana.
Da, kad ć' kazat toku sminost
Da ćeš podat meni sfitlost,
Od tvojega od života
To je, Stane tva dobrota.
Vaziman dar, daješ ki mi,
Dražja jere stvar, znaj, nî mi;
Veće nego sunca svitlost,
Veće nego sfita lipost.
Bit ćeš moja služim da te
I da sfak čas haju za te.

Sta.:

Daju t' ruku za zaklade
Da ću tvoja bit od sade.

Bog.:

Vazimam ju ovo i ljubim,
Kuju, Bože, da n' izgubim.
Molim drago da ov uzal
Nikad veće ne bi odvezal.

Žu.:

Govorah ča t', jes' sad ufan?
Je l' ti ovo veseli dan?

Bog.:

Žuve, Žuve, danas vidih
Ča nikada vidit ne mnjih.
Kad ću ti dug moj platiti?
Nigda, dočin sam na sfiti.

Žu.:

Vesela te vidit tako
Platja mi je sfakojako.

Past.:

Kako hći se mâ veseli,
Tako sarce moje želi
Da mi si zet i sin pravi
I da živeš s njom u slavi.

Bog.:

Za tasta te sada iman
I za oca još vaziman.

Past.:

Nemojmo se već kasniti,
Hod'mo domom za ran' priti.
Hod'mo domom mi piriti
I tote se veseliti.
Na nebu se zvizde vide,
Sunce s neba već otide.

Žu.:

Priblaženo o jedinstvo,
Meu ovimi kô je ovô,
Poj, uživaj platju, trudi,
Bogde, mene ne zabudi!
Sfak ovako ljub' i ufaj,
Prominit će plač njegov taj.
Tko gre z brodon od ljubavi
I tko ljubav sfak čas slavi,
Ufaj, jer ćeš dojt u porat
I dospiti ljuveni rat,
I kad se mnjiš potopiti,
Tada hoćeš uzkrisiti!
Sfarha.

BILJEŠKE

1) stoji; ſuithoga. 2) nacim. 3) hih. 4) vticiſe. 5) ſklandanya. 6) cinechri. 7) pouixeuo. 8) cemezniega. 9) ſladlaſt. 10) cemu. 11) priporucem. 12) Guſevazu. 13) Veſelechia. 14) Vriski. 15) dam. 16) Guitam. 17) humighen. 18) veſeleye. 19) iſtoya. 20) krota. 21) richi. 22) noĝe. 23) Zoriſce. 24) Poſtarç. 25) xirak. 26) ina. 27) ſaſfina. 28) ſutarnes. 29) mochiyu. 30) Cuymahomo. 31) loueoh'. 32) Yote. 33) slenu. 34) uzdati. 35) pogrešno stoji: DRVGI. 36) aĝ zoſu. 37) kiſu. 38) zokon. 39) ſechi. 40) koye. 41) niendan. 42) Varha. 43) puyenye. 44) Stoji: Diu. Trebalo bi da glasi: Di su. 45) stoji pogrešno: Cuitko. 46) kiye. 47) moru. 48) Tiſuckriat. 49) kat. 50) Stoboa. 51) Razuehi. 52) zger. 53) Vido. 54) tebi. 55) doſtogim. 56) Tada. 57) Protih. 58) uiſoko. 59) razumna. 60) no. 61) ſfa ike. 62) primina. 63) znay. 64) moych çut. 65) chiutchia. 66) Riciu. 67) rud. 68) ja. 69) squarza uelu. 70) Darx. 71) ſe s'rake. 72) doruu. 73) Don. 74) chi. 75) La-tinkie. 76) Broxica. 77) Do. 78) zauezgie nam. 79) ſfag. 80) hfarla. 81) vuiyu. 82) xiuot. 83) Proſchientoye. 84) çudice. 85) uoſichia. 86) dragamya. 87) mucen. 88) ouu. 89) znaje. 90) ſtuau. 91) kaye on. 92) Tachiu. 93) ſtuor. 94) piſano. 95) neprauda. 96) ſuioi. 97) zahfelite. 98. ſpominuh. 99) Vrilo.